

KAJ NAM POMENI JEZUSOVO ROJSTVO

»Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!« so peli, kot berno v evangeliju svetega Lukeža, angeli nad betlehemskim hlevom, v katerem je Marija rodila Jezusa in v jasli položila, ker ni imela zibelke. Vse to je tako preprosto, tako v skladu z »življenjsko ravni« revnih in romarjev vseh časov, da popolnoma razumemo moderne ateiste in tudi nekatere moderne teologe, ki se jim zdi, da si Bog pri svojem rojstvu ne bi bil izbral tako otipljive, banalne revščine in take nehigienskosti hleva; če bi bil Bog, bi si bil moral izbrati vendar kak bolj poetičen in tajinstven prihod na svet, ne iz ženskega trebuha na slamo v jaslih. Bilo bi bolj logično, da bi se bil morda izkrcal iz ogromne vesoljske ladje z nadsvetlobno hitrostjo. Nedvomno bi bil njegov prihod povzročil večjo senzacijo in morda bi bil spreobrnil celo rimskega cesarja Avgusta; svetovna zgodovina bi bila zavzela drugačno smer in vse bi bilo danes boljše urejeno, posebno če bi bil dal pismoukom vse podrobno zapisati in potrditi s pričami, ali pa če bi bil lastnoročno napisal svoje nauke. Danes bi ne bilo treba nikomur dvomiti, če je res prišel.

Še boljše pa bi seveda bilo, če bi bil odložil svoj prihod do naših dni in da bi se lepega dne med grmenjem in bliskanjem pojavil iz oblakov, šel v Stekleno palačo Združenih narodov in tam govoril svojo Pridigo na gori in kar bi še imel povedati. Radio in televizija bi njegove besede takoj raznesla po vsem svetu, morebitnim apostolom bi bil prihranjen znaten trud in seveda vse nevarnosti, poleg tega pa bi bilo vse skupaj veliko bolj verjetno in učinkovito. Marsikomu bi bili prihranjeni verski dvomi, raznim sodobnim teologom pa zadrega zaradi klavrnosti in revščine vsega tistega, kar je zapisano v evangelijih in v apostolskih pismih o Jezusovem zemeljskem življenju. Tudi neglede na hlev in jasli je tega dovolj: družina tesarja, begunstvo, delo od mladih nog, revščina, nikdar ni imel nobene lastnine, niti lastnega osliča ni premogel, peš je vandral v vročini in mrazu po prahu, blatu in kamenju Svete dežele. In nazadnje izdaja, trpljenje, križ. Zelo verjetno tudi ni bil lepoteč, ker lepota je prevelik privilegij. Bil je po zunanosti povprečen Jud, ki ga ni bilo lahko prepoznati med drugimi. Zato so potrebovali tisti, ki so ga prijeli, izdajavca, da jim ga je pokazal. Če bi bil lep in za glavo višji od drugih, bi ga bilo lahko prepoznati. Kako lahko razumemo tiste teologe, umetnike in druge, ki so vedno skušali in še danes skušajo vse to poduhoviti in spraviti na neko višjo, bolj higiensko, bolj reprezentativno, poetično, estetsko in abstraktno raven, v simbole!

Lahko bi bil prišel na svet v kaki poetični (nadaljevanje na 2. strani)



Motiv iz Prečnika

Foto M. Magajna

Vesele božične praznike

in srečno novo leto

želi naročnikom,

bravcem, sodelavcem in vsem Slovincem



NOVI LIST

IZZIVANJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA

Dne 1. decembra t.l. je imel Klub slovenskih študentov na Dunaju svoj občni zbor, na katerem so razpravljali tudi o intervjuju, ki ga je dal avstrijski zunanji minister dunajskemu dnevniku »Kurier«, in s tem v zvezi sprejeli posebno izjavo. O zadevi smo v našem listu prejšnji teden že poročali in objavili komentar, zato bomo obširno izjavo slovenskih študentov na Dunaju objavili le v povzetku in naglasili zlasti tista dejstva, ki so javnosti premalo znana oziroma se o njih premalo govori.

V prvi točki izjave je govor o resničnih vzrokih odprave obveznega dvojezičnega šolstva na južnem Koroškem leta 1958 in o načrtno pripravljeni nacionalistični gonji kmalu po podpisu državne pogodbe l. 1955, v kateri so se »vse grupacije avstrijskega meščanstva v enotni fronti« znesle nad njegov obstoj. Znano je, da se še danes v Avstriji, kadar hočejo opravičiti Wedenigov odlok o odpravi obveznega dvojezičnega šolstva iz leta 1958, radi sklicujejo na takoimenovane »šolske štrajke«, v katerih naj bi se izražal množičen ljudski odpor proti tej šolski uredbi, ki jo je bila uveljavila začasna koroška deželna vlada v času zavezniške zasedbe leta 1945. V resnici pa omenjeni »štrajki«, ki jih je organiziral »Heimatsdienst«, sploh niso zavzeli takega obsega, kot bi si kdo mislil, marveč so jih pod vplivom ščuvanja nemških nacionalistov izvedli v izredno malo šolah, približno petnajstih od vseh 110, v katerem so pred 22. septembrom 1958 poučevali dvojezično.

Slovenski študentje na Dunaju poudarjajo, da se je celotno avstrijsko meščanstvo takrat, ko se je zagnalo proti obveznemu dvojezičnemu šolstvu, dobro zavedalo njegovega pomena za nadaljnji obstoj slovenskega naroda, ločenega od matične domovine; pri tem ni šlo le za osamljeno akcijo Kärntner Heimatsdiensta, marveč tudi vseh avstrijskih meščanskih strank, tako ljudske, liberalne in socialdemokratske, kajti cilj teh sil je po mnenju Kluba slovenskih študentov politično uničenje slovenskega naroda na Koroškem.

Odprava obveznega dvojezičnega šolstva je dala novega poleta nemškemu šovinizmu, ki prav do današnjega dne z najrazličnejšimi grožnjami nadaljuje z odvračanjem slovenskih ljudi od prijavljanja k dvojezičnemu pouku, zato so po mnenju slovenskih študentov besede avstrijskega zunanjega ministra Kirchschlägerja, ki je v intervjuju govoril o nekakšnem širokogrudnem sistemu dvojezičnega šolstva tja do gimnazije »izzivalno zasmehovanje slovenskega ljudstva na Koroškem.«

Druga točka izjave polemčno zavrača govorjenje avstrijskega zunanjega ministra o nekakšnih »željah manjšine«, ki naj bi jih že uresničila avstrijska vlada in pravi, da ne gre za nikakršne želje, marveč za pravice, ki so mednarodno garantirane in jih je Avstrija dolžna izpolniti, ker »si jih je slovensko ljudstvo priborilo v partizanskem boju, na katerega so se avstrijski diplomati ob uresničitvi državne pogodbe sklicevali, češ da je tudi Avstrija doprinesla k antifašističnemu boju.«

V zvezi s Kirchschlägerjevimi besedami, da pri nedavnih dogodkih na Koroškem ni

šlo za nacistično oziroma manjšini sovražno gonjo, marveč da so do odstranitve dvojezičnih napisov dovedla »čustva«, slovenski študentje na Dunaju ugotavljajo, »da se za tako zamegljevalno izjavo skriva določena politična usmerjenost, ki ima v nacionalnem vprašanju na Koroškem isti glavni cilj kot ga ima napadalno koroško nemškonacionalistično meščanstvo in veleposestništvo: politično uničiti slovenski narod na Koroškem.« Izjava v svoji četrti in zadnji točki prav tako zavrača besede avstrijskega zunanjega ministra, da gre pri germanizaciji na južnem Koroškem za »prirodno asimilacijo«; s to besedo ni mogoče opravičiti nacionalističnega pritiska, šovinistične gonje in neizpolnjenih pravic, za čemer se skriva težnja avstrijskih oblasti po razbitju sklenjenega slovenskega narodnostnega ozemlja na Koroškem in s tem po uničenju slovenske manjšine.

Klub slovenskih študentov na Dunaju zato takole sklepa svojo izjavo:

»Kirchschläger razširja laži o nekih »izpol-

njenih pravicah« Slovencev na Koroškem, medtem ko dejanski avstrijski politiki gre za odpravo in uničenje demokratičnih pravic slovenskega ljudstva. Kirchschläger govori o željah manjšine namesto o mednarodno garantiranih pravicah, ki jih je avstrijska država dolžna izpolniti. Kirchschläger se odkrito in javno postavlja za šovinistične razgrajaje, jih ščiti, posredno podpira in omalovažuje njihovo teroristično dejavnost.

Kirchschläger zanika obstoj slovenskega zaključenega področja in govori o »neizbežni asimilaciji« namesto o nacionalističnem pritiskom, ki ima cilj politično, uničiti slovenski narod na Koroškem.

S Kirchschlägerjevimi stališči in z izvajanjem teh stališč v dnevni politični praksi se bo socialdemokracija prav gotovo v večji meri razkrinkala v očeh tistih Slovencev, ki so v SPÖ videli edinega možnega zaveznika v stremljenju proti nacionalnemu zatiranju, in se bo tudi zanje pokazala v pravi luči: kot pomagač vladajočega avstrijskega meščanstva, ki ima interes, da razbije ozemeljsko enotnost slovenske Koroške.

KAJ NAM POMENI JEZUSOVO ROJSTVO

(Nadaljevanje s 1. strani)

tični, eksotični državi, na primer v Indiji, Mezopotamiji, v Egiptu ali na Kitajskem, da bi ga bilo mogoče uokviriti v svet svetovne poezije, mitologije in filozofije, ali sredi kega mnogoštevilnega naroda, ki se je lahko ponašal s slavnimi vojskovodji, zavojevalci in zakonodajci. Toda izbral si je neromantično, revno Judejo in majhen narod, ki je bil poleg tega že tedaj eden najbolj zasovraženih na svetu in je to ostal do današnjih dni — krivda in vzrok preganjanja je že v tem, pripadati temu narodu.

Toda za nas, za majhne, za revne, za romarje k daljnim ciljem, za pripadnike malega naroda, za zatirane je prav v tej njegovi odločitvi najočitnejši dokaz, da ni bil demagog ali filozof, ampak pravi Bog. Vsak drug bi si bil izbral lažjo pot, le Bog si je izbral najtežjo. Hotel je biti poleg svoje božje narave tudi človek do konca, do zadnje negativne posledice človeškosti, v vsem, tudi v revščini in trpljenju, tarča sovraštva in zaničevanja. In čeprav govori o osličku in voličku, ki sta ga grela v hlevu, le pobožna legenda, ji najbrž lahko popolnoma verjame. K življenju, ki si ga je izbral za svoje zemeljsko bivanje, so spadale tudi živali kot živ del revščine, kmečkega dela, preprostosti in božjega stvarstva. Lahko si ga predstavljamo, kako je na svojih vandranjih z apostoli prijazno pogledal in pobožal vsako domačo žival, mimo katere je prišel, in potrepjal po glavi pse, ki so se vzpenjali po njem.

Ce bi bil zviti in oportunist, če bi mu bilo šlo za učinkovitost in ugled ali za »življenjski standard«, bi se bil napravil za Rimljana, za pripadnika vladajočega naroda z veliko državo in svetovnim jezikom, kjer bi bili imeli njegovi govori večji odmev kot v majhni, zaprti Palestini. Toda hotel je biti po rojstvu Jud. Jud pa je pomenil takrat najbrže še večji izziv za vse oboževalce kolosalnega, kvantitete, števila, množičnosti, povprečnosti, vstousmerjenosti in malikovavsko češčenih cesarjev-voditeljev, kakor pa pomeni danes za take ljudi in narode biti Slovenec, ne se hoteti prilagoditi večinski men-

taliteti in narodnosti, kvantiteti in lagodnosti, ne biti duševno len, ne iskati varnosti in standarda za vsako ceno, ne biti konformist, ne biti bojazljivec, imeti pogum do lastnega bistva in do lastnega mišljenja. Biti Jud je pomenilo živeti nevarno, biti večno sumljiv okupatorskim oblastem in kvizlingom, pripadati revnemu in izkoriščanemu kolonialnemu narodu, in se boriti za pravico zatiranih, za resnico, za svobodo ter vztrajati kljub vsem težavam. Če bi prišel Jezus danes na svet, gotovo ne bi bil Američan ali Rus, pa tudi ne Anglež, Francoz, Italijan ali Švicar še manj seveda bojazljiv, duhovno okrnjen asimiliranec. Morda bi bil Slovenec, morda Hrvat, morda Albanec, morda Bask, Katalonec, Bretonec, Lužiški Srb, Litvanec ali Ukrajinec — ali pa morda spet Palestinec, toda arabski, iz begunskega taborišča v Gazi. Ne iskal bi si ugodnosti in lenobnosti državljana in intelektualca velikih držav, ampak bi se tudi tokrat znašel med revnimi, majhnimi in zatiranimi.

Zato ne verjamemo, da so mislili angeli, ki so oznanjali Njegovo rojstvo, na tak mir, kot ga imajo v mislih Nixon, Brežnjev, Kissinger, Le Duc Tho, resolucije Združenih narodov in konferenca o evropski varnosti. Ne, v mislih so imeli dušni mir ljudi, »ki so blage volje«, ki živijo v miru z lastno vestjo, ker ne delajo krivic, ampak se borijo proti tistim, ki jih delajo. Mir nasproti krivicam, zatiranju, izkoriščanju, laži in demagogiji ni mogoč — proti takim je nastopil Jezus z ostrimi besedami, z obsodbo pa tudi z bičem. In zato potvarja njegovo božjo in človeško naravo ter njegovo besedo, kdor ga skuša napraviti za predhodnika sodobnih pacifistov za vsako ceno, za oznanjavca miru, ki bi bil le plačilo za učinkovitost nasilja, za bojazljivost konformista, ki se boji boja. Biti kristjan, iti za Njim, pomeni in je vedno pomenilo boj proti lastnim grehom in tujim krivicam, laži in zatiranju, ne pa prikimavanje, frazarjenje in kinkanje v lagodni varnosti ob strani mogočnih.

To je tisto, kar nam pomeni Jezusovo rojstvo.

KAJ SODITA MIHEC IN JAKEC O STAREM LETU



— Na, si vidu Jakec, pej je spet pasalo ano leto. Kaku hitro teče čas!

— E ja, stari postajamo.

— Kej stari? Drugi ledje morbet res postajajo stari, ma ne midva. Midva sva se letos prouzaprou pomladila. Kej si pozabu, de so nas vzeli dol jn de so nas vlili na novo. Taku smo — ku tič Feniks — ustala iz pepela v novo žiuljenje. Jn taku sma zdej tle nova, frišna jn koražna ku še nikoli. E, dragi moj, še boma toukla ta zgung.

— Še, še. Jn se spouneš, kadaj so nas vzeli u popravilo? Hmali pole, ke smo prvega aprila začela spet naše razgovore u Novem listi. Buhvej, de si niso misleli: »Zdej ke sta se spet začela razgovarjat, jeh ne moremo pestet na turni taku raztrgana jn preluknjana.« Jn taku so nas vzeli u delo.

— Češ reč? Ma jest be reku, de so nas poprauli zastran nekej družga. Ti moreš premislet, de se je že celo leto govorilo od volitev za nov občinski svet. Jn — se zna — tudi midva sma strašno popularna, u celem Trsti, za zvolitev žepana. Jn zdej vsi znamo, de jn med Slovenci tudi zastran našeh pomenkov. Jn taku so pr komuni misleli: »mi bomo ledem narbol ustregli, če bomo pokazali, da šacamo Mihca jn Jakca. Zatu dejmo jeh zrihtat, de bojo ku novi jn ledje bojo hvaležni jn kontenti.« — Jn taku je tudi blo. Jn pole kadar so pršle volitve je dobu žepan kej jest znam kolko taužent preferenc jn taku ostal na svojem mestu. Si zastopu zdej?

— A zatu je dobu tolko preferenc!

— Kej si pej mislu? Politiko je treba znat delat. Ses samemi oblubami ne gre več. Jn če kej nardijo, morejo naredet pred volitvami. Po volitvah nima več nobenga pomena. Sej zdej se prpraulajo tudi volitve za deželo. Boš vidu, de bojo spet kej nardili.

— Be znalo bet. Je morbet res, de ledje se ne kontentirajo več ses samemi oblubami. Samo mi Slovenci smo tašni.

— Tisto je pej res: mi smo z malem zadovolni. Čeglih si tudi mi kašenbot kej želimo, postaumo reč kej zastran šul ali zastran dvojezičnosti. Se spouneš na tiste sestanke po vaseh, na Opčinah, na Proseki jn ne znam še kod, kaku je hodu tisti prestauniki od komuna okuli nas jn nas prašavau, kako se reče tej dolini, kaku unmi bregi, kašne zaslužne može jemamo Slovenci, de be po njih poimenovali kašne ulice. Jn vse smo mu lepu povedali jn pole je šou. Jn nobeden ga ni vidu več. Nanka u Trsti, ke so ga lifrali vele dol u Rim. Jn od takrat se ni neč več govorilo od teh jemen. Tudi tu pasano leto je šlo, ne da bi se kašen kej spounu.

— Eh, Slovenci smo dobri jn potrpežlivi ledje. Tu nam priznavajo tudi taki, ke nas ne morejo videt. Videš, je pasalo celo leto, odkar so bli tisti naši prestauniki pr Colomboti. Smo lepu dobili zagotovila jn oblube jn tam je ostalo.

— Znaš, meni se zdi, de je ta glavna kunšt državnikov jn politikov ta, de se znajo dobro otrest ledi, ke jeh hodejo šekirat za vse

sorte. Jem magari oblubejo vse sorte, samo de grejo skuzi vrata. Jn kadar zginejo, pokazejo jezek za njimi jn vzdihnejo: »hvala Bogu, so šli.« Kej ni, postaumo reč, u Austriji glih taku?

— A ja, letos so jemeli u Austriji celga hudiča zastran tisteh tabel.

— Ta prvi ke jeh je zmislu na njih doužnosti je biu tisti štedent Šturm, ke je napisau na tablo tudi slovensko jemè. Se zna, oblast je bla forte jezna jn so mi nečko nardili proces. Ma mu niso očitali, de je napisau slovensko jemè, ma samo, de je naredu državi kej jest znam kolko grošev škode, zatu ke je prefarbau državno tablo. Jn pole, se zna, je vse skupej šlo u neč. Jn pole se je oblast odločila, de bo vselih nardila nekej slovenskih tabel, ke be jeh mogla naredet že ne znam kolko let od tega. Jn kadar so ble table nartene je pej ratau ceu hudič. Ko obsezeni so šli tisti hajmatdinsti povsod jn vse tiste table uničili. Jn policaji so gledali jn se tudi smejali. Jn nanka anga niso primli, zatu ke je naredu državi škodo. Jn pole, ke so vidli demonstracije u Jugoslaviji jn diplomatske note, se pej ministri zgovarjajo, de je blo vse skupej samo emocija.

— Kej je pej tu?

— Kej jest znam. Tu je ana taka diplomatska beseda, ku de be teli reč, de smo Slovenci preveč sentimentalni, zatu ke čemo ostal Slovenci, de sej je vse ena figa.



— Ma Nemcam pej ni vse ana figa. Sej so tabat krčali, de čemo ses tistimi tablamu poslovenit Koroško, ke je nemška jn nemška jn nemška.

— Videš, jn austriski ministri be zdej najrajši za vse skupej dali krivdo Slovencam, ku češ, de so uani krivi, zatu ke so ses svojo emocijo sprožili še nemško emocijo. Če be lepu moučali, be ne blo nobene emocije.

— Samo jest be reku, de je med slovensko jn nemško emocije nekej razlike. Zatu ke Slovenci u svoji emociji niso nobenga pre-

tepli, hajmatdinsti so pej natoukli anga slovenskega občinskega odbornika, de je še zdej u špetali. Videš, tašne so emocije.

— Znaš, bol ku je narod veleki, bol velike emocije jema. Sej tudi tle pr nas so fašisti že marsikaj hudga nardili. Tudi u pasanem leti. Tudi letos so marsikaterga natoukli, nastauli marsikatero bombo jn če slučajno oblast po pomoti kašnega prime, pride prou hmali spet ses pržona. Narbrž si tudi naši, ku avstrijski ministri, mislejo, de so vse skupaj samo emocije. Magari do zdej še niso rekli tega, ma mislejo si prou gvišno.

— Ma u pasanem leti smo jemeli še ano drugo sorto emocije. Narprej se je začelo gor u Minheni na tisti športni olimpijadi, kamer so arabski komandosi postreljali izraelske športnike. Jn pole, se zna, so pej Izraelci napadli Libanon jn bombardirali nekej vasi.

— Ma tu je vre blo tudi prejšnja leta, tu ni blo samo letos.

— Jemaš prou. Letos so bla nova eksplozivna pisma. Smo vre tolko napredovali ses tehniko, de ti lahko pošleš komi (tašnemi, ke be ga rad poslau s tega sveta), de mu pošleš lepu po pošti ano pismo. Jn kadar ga tisti odpre, pismo eksplodira jn ga raznese. Ni tu kunšno?

— Ma lora bom mogu ahtat zdej za praznike. Če bom dobu kašno voščilo u pisni, ga ne bom odpru, ga bom nesu na policijo.

— Mihec, ne stoj se neč bat. Kadu bo tebi pošiljau eksplozivna pisma? Nisi tolko pomemben, de be cilali nate. Bodi brez skrbi. Tašna pisma pošiljajo samo velikem glavam. Dokler ne začne vojska, smo brez skrbi.

— Praveš: »dokler ne začne vojska«. Jn kej misleš, de ne be lahko tudi pr nas začela vojska. Znaš, de u letošnjem leti je blo ne znam kolko vojsk. Ene kar naprej, ku denmo reč u Vietnamu, ke se nanka ne spounem več, kadaj je začela. Pole tašne na rate, koker pr nas štrajki. Mislem tisto vojsko sez Izraelom jn Arabci. Nomalo je mir, pole se namalo streljajo jn bombardirajo, pole je spet mir jn se samo grdo gledajo. Jn si pošljejo samo kašno eksplozivno pismo. Jn taku gre naprej, brez konca.

— Ma znaš, Mihec, so še tudi druge vojske, ke se malo al neč ne piše. Si znou ti, de je u Tibetu gverila? Al pej u tisti portugalski koloniji Angoli? Al pej tam na Španskem tisti Baski? Al pej na Irskem u tistem Alstru, kamer se dajejo protestanti jn katoliki? Jn u kolkeh krajeh je taku napeto, de vsak cajt lahko kej poče? Jn narbol žalostno je pej tu, de Združeni narodi tudi u pasanem leti niso nardili prou neč. Ti Združeni narodi so bli narjeni glih zatu, de be vsako reč poglihali z lepa. Ledje se pej toučejo jn ubivajo po celmi sveti, ku de be Združenih narodov ne blo. Jn vsi znamo, de če velesile rečejo de bo mir, bo mir. Če bojo pej rekle nej bo vojska, bo vojska. Jest ne znam, zakej nanka trosejo dnar za tiste uradnike pr Združenih narodeh. Jn povrh vsega je tajnik an Avstrije. Jn od Avstrije smo se pej glih prej menli.

(Dalje na 4. strani)

Alojz Rebula

Teta Galicija

Prav za bližnje božične in novoletne praznike nam je naš primorski rojak Alojz Rebula, slovenski pisatelj, ki se od knjige do knjige vedno bolj dviga v vrhove slovenske književnosti, podaril novo knjigo, roman *Divji golob*. In to komaj dober mesec potem, ko je pri isti Mohorjevi družbi v Celju izšla njegova knjiga *Smer nova bemlja*. Ta najnovejši Rebulov roman je postavljen v prva povelja leta in se odvija deloma v tedanji Sloveniji in deloma v tržaškem okolju. Ker se delo zelo lepo bere in ker uspe pisatelj v napetem pripovedovanju povsem osvojiti bralca, je gotovo, da bo našlo pot v najširše plasti. Zato tudi ne potrebuje posebnega priporočila. Radi ponatiskujemo zaključni odlomek iz prvega dela te Rebulove knjige.

Uredništvo

Teti je bila sestra umrla, Galicija je bila zdaj sama v tistem mestnem zaboju, ki ga je v ruti in polna vedrine imenovala stanovanje: nič drugega kot kuhinja in soba. V primeri z njima se mi je pritličje podeželske šole, v katerem sem bil dotlej stanoval, zdelo apartman v palači sredi gozdov. Tja si prihajal z občutkom pajka, ki leze v svoj zapredek: uličica s tlakom iz rčnih kamnov, nato lesen porton, ki se mu je bila barva zveržila v mrežo lusk, v umazani rumenini veže vrsta smetnjakov.

Na stopnicah tega blokca si srečaval železničarske kape, upokojece, dimnikarja, ki je zjutraj odhajal z navitim žičnim omelom čez ramo. Zali breg, sicer snažno mesto z nečim slovesno zelenim od kostanjev in od reke, je tu veneval v proletarski zatok. Na hodniku v prvem nadstropju je poleg Galicije stanoval u-

reki, sem zaživel svoje novo življenje. Tu se je nad mojo mladostjo razprla dobrotna Galicijina ruta, tisti njen tako tolažljivi pogled, ko da bo na svetu kaj kmalu vse prav.

Tisti večer, ko je mama odšla, je zunaj vršelo, veter je zavijal po volčje in spreminjal oknice v en sam šklepet. Ležal sem, še topel od maminega umivanja, in hiša se je v temi sklanjala nadme kakor prezeblja prikazen s škripajočimi čeljustmi. Teta mi je bila določila kavč v sobi, na kateri mi je bilo potem usojeno prespati okupacijo in še nekaj let svobode — kljub kolajnam, s katerimi se je bil vrnil iz gozdov, si namreč oče ni znal nakazati kaj boljšega kot dve samostanski sobi, od koder si moral po vodo nadstropje niže.

Kavč je stal na desno ob steni, ko si odprl v sobo. Pravokotno nanj, vmes pa ni bilo več kot meter prehoda, je stala zakonska postelja, čez dan pregrnjena s pregrinjalom mahovnatih barv. Zdela se mi je velikanska, edina velika reč v tisti utesnjenosti.

Teta se je tisti večer morala nekoga otepati, preden je prišla sama spat. Bila je brkata sosedica z dna hodnika, ki ji ni bil ušel večerni obisk pri Galiciji, pa je prišla pozijati. Slišal sem, kako spretno me je Galicija zavarovala pred njeno lakomno radovednostjo. Bil sem fant s podeželja, očeta in mater so iz izselitvenega pasu ob Savi odvlekli v Nemčijo, na hrani in stanovanju bi bil pri nji, hodil bi v gimnazijo.

»Ni tista egospa njegova mati? Ta pe kar prečedna za kmetico!«

Slišal sem Galicijo, ko je rekla veselo: »To pa je znano, da so Dolenjke lepe ženske!«

Potem je prišla.

Sklonila se je nadme.

»Spiš, Jordan?«

Nisem odgovoril. In tedaj sem čutil, kako mi je podvihala rjuho in mi potegnila odejo do brade. Ah, moja čedna mama ni znala tako.

Nato sem na čelu zaslutil znamenje križa, v katero je zatipal njen prst. Šele tedaj sem se izdal, objel blazino, zajokal. Ne, ker je mama odšla in ker sem bil pri njej, Galiciji, ampak ker je vse bilo tako grozansko čudno, mestne strehe naokrog in zelene uniforme po ulicah in veter v oknicah...

Pozneje, še zmeraj med rafali vetra, sem zaslišal rahel rožljaj, ko je Galicija odmolila rožni venec in ga spustila v kupček na nočno omarico.

»Za kaj ste molili, teta Galicija?« sem se oglasil.

»Tudi za to, da bi tvoja mama brez nesreče prišla tja, kamor je namenjena.«

»Kdo pa naj jo varuje?«

»Angel varuh, Jordan.«

Zaspal sem v belem prividu angela na poti proti Rogu.

Tu, v Zalem bregu, pa je ostal neki drug angel, ki me je šel naslednjid an vpisat na gimnazijo, zaradi mojih začetnih neuspehov obiral profesorja za profesorjem, me na Miklavževo presenetil z rdečim parkljem s košarico piškotov na trebuhu, pomival in šival in pel okrog mene... Kosilo je Galicija ponavadi skuhala na večer za naslednji dan, in ko se je potem popoldne vračala od pospravljanja pri tej ali oni družini, je iz njene rute kar naprej žuborelo razpoloženo brundanje. Naj se je v okupiranem mestecu godilo karkoli, sem iznad svojih knjig lahko zmeraj naletel na tisto blažeče sporočilo iz njene rute, češ: Nekoč bo vse prav.

Na stopnicah sta se srečavala kaplan in illegalka od *Rdeče pomoči*; po vsakem tistem obisku je Galicija globoko vzdihnila in se potem kmalu zvedrila v svojo običajno ravnovesje. Prav tako vedra mi je nekoč v pomenku priznala, da si je bil mož v živčni razrvanosti vzel življenje.

»Pa ima dobri Bog usmiljenje s takimi revčki.« je pristavila.

Nekoč — bilo je po obisku kaplana, slokega človeka inteligentnega videza — je prišla (Nadaljevanje na 5. strani)

MIHEC IN JAKEC O STAREM LETU

(nadaljevanje s 3. strani)

—O, lepa reč! De be vsaj kej nardili za stran umazanega zraka jn murja! Tle pr nas so letošnje poletje prepovedali se kopat u murji; pole so ponekod pestili, drugod pej ne. Sm prou radoveden, kaku bo tu leto ke pride. Boš cidu, de se bojo na umazano murje zmisenli šele tabat, kadar bo toplo jn kadar bo že kašen zbolu zastran murja.

— Prou gvišno bo taku. Kej češ, zdej so volitve kumej pasale jn vsi politiki štejejo svoje zmage. Pole se po malem vre prpraulajo na volitve za deželo. Kadu bo zdej mislu na murje, ke je taku mres?

— Kepej, samo volitve jem grejo po glavi. Posebno mulariji. Uani kumej čakajo na volitve. Narprej so bli Vsi Sveti jn narodni prazniki. Pet dni brez šule. Pole štrajkajo profesorji — šule ni. Pole med anem jn drugem je treba naredet še must. Jn spet šule ni. Jn zdej bojo prazniki jn novo leto jn spet štirinajst dni neč šule. E' jemajo lepu danes otroci. Ma mi, ke smo hodili u šulo pod Francam Jožefam, smo mogli jet u šulo dvakrat na dan; zjutraj jn popoudne. Jn nismo nanka sanjali od kašneh štrajkov. Če be samo zrekli kej tašnega, be jeh dobili

po riti, de be bli vsi črni. Danes pej mulci nanka nečejo bet prašani jn če jem učitel da slab red, protestirajo, demonstrirajo jn štrajkajo. Sej je padu svet na glavo.

— Ne, Mihec, ni padu na glavo ma jema u glavi svin. Sej sm ti zadnič pravu od svinca, ke je u zraki jn tudi u jedačah. Jn ta svinca se nabira u glavi. Jn več ke ješ, več svinca jemaš u glavi. Jn taku jemajo narveč svinca un glavi glih ministri jn od govorni činitelji, ke hodejo dosti po banketah, sprejemih jn delovnih večerjah. Pole jem ne pade u glavo družga, ku hodet gledat, kašna je luna odzad jn pobirat kamnje na luno. Sm, sm na Kras nej be pršli pobirat kamnje po gmajni jn magari tudi škovace!

— Posluš, Jakec, meni se zdi, de vselih namalo preveč kritiziramo jn morbet naše kritike nanka niso konstruktivne. Jn tu ni prou. Vidi, zdej pred prazniki dejmo našem ledem reč kašno dobro besedo jn jem vsaj voščet vesele praznike.

— Jemaš prou. Alora jest, Jakec, u imeni obeh voščem vsem zavednem Slovincam prou vesele božične praznike jn srečno Novo Leto. Jn de bi u novem leti dihal brez skrbi jn se kopali u čistem murji. Vsem skupej želimo dosti dobrega jn lepega.

MIHEC jn JAKEC



pokojeni davkar in še naprej vdova po mesarju, velika ženska z brki, ki je neprestano nekaj vlagala v kis. Na koncu hodnika j bilo skupno stranišče, za katero je imela vsaka stranka lasten ključ.

Bil je blokec brez otrok, stopnice so ves dan mrlele v zatohli tihoti, samo dimnikar jo je vznemirjal, kadar je z nekakšnim neodgovornim požvižgavanjem prihajal in odhajal z ome- lom čez ramo.

Tu, med kuhinjico z zidanim štedilnikom in večjo sobo z razgledom na vrbo žalujko ob

Kaj nam je povedal Alojz Rebula

— Tako z desne kakor z leve je slišati kakšen glas negodovanja na račun ideološke pozicije, na katero postavljate glavno osebo svojega romana »Divji golob« Jordana Košutnika. Za ene je preveč strpen do komunizma, za druge pa je do njega preveč zadržen. Kaj pravite k temu?

— Če takšni glasovi res obstajajo, je zame to dokaz, da se mi je posrečilo postaviti Jordana Košutnika natančno tja, kamor sem ga hotel postaviti, se pravi zunaj vsakega ekstremizma.



— Torej v neki dovolj lagodni sredinski prostor brez politične načelnosti?

— Politični idiot Jordan Košutnik menda ni. Ker hoče biti predvsem duhovnik, mu gre v prvi vrsti za eno samo načelnost: za načelnost evangelija. Spričo nje mu je seveda politika drugorazredna zadeva, kakor duhovniku tudi mora biti. Fanatizem mu je tuj, tako z leve kakor z desne. Kakor je bil tuj Kristus, ki prav tako ni bil odpadnik kakor ni bil zelot.

— Ste mogoče doslej doznali kakšen glas, da ste utegnili biti krivični do kakšnega visokega cerkvenega predstavnika, ki je mimogrede omenjen v romanu?

— Od vrste duhovnikov, ki so roman prebrali, sem na formalno vprašanje — zakaj v tem je bil zame hud problem vesti — slišal samo odgovor »ne«. Za kakšnega laškega bralca sem bil preveč širokosrčen.

— Zakaj ste v romanu spremenili vrsto geografskih imen, začeni z Ljubljano, ki je postala Brljana, in s Trstom, ki je postal Trontelj?

— Nekateri prijatelji literati, na katerih mnenje dam dosti, vidijo v tem spodrsrljaj od moje strani. Zaenkrat mi te prekrstitve ni žal. Naredil sem jo iz težnje, da v naš prostor pogledam malce oddaljeno, iz neke ironične distance, brez vsakršne sentimentalnosti. Sicer pa sem si izraz Kakanija za

rajko Avstrijo izposodil pri Robertu Musilu, piscu romana Človek brez posebnosti. Po dogodkih na Koroškem je kot nalašč tudi za še živečo Avstrijo.

— Ali ni v izrazu Brljana nekaj zafrkacije, v kateri je čutiti rezervo zamejca, ki je ves povojni čas pogrešal v slovenski prestolnici več bistrovidnosti v vprašanih našega narodnega obstanka?

— Takšen vtis prepuščam svobodni domisljivosti bralca.

— Trontelj za Trst pa je hudo provincialno ime, se vam ne zdi? In vendar ima italijanski Trst ambicijo, da bi bil več kot provincialno mesto, da bi bil nekakšna izpostavljena konica Evrope, ali ne?

— Ostane Tronteglio, kljub vsem svojim evropskim popadkom.

— Je teta Galicija, v kateri vidijo nekateri najbolj uspel lik v romanu, izmišljena? Ali stoji za njo kakšen model?

— Za likom tete Galicije stoji resnična zgodba, kombinirana z likom ženske, ki še živi.

— Je sama zgodba romana izmišljena?

— Izmišljena je podoba na mozaiku, a v njem ga skoraj ni kamenčka, ki ne bi bil vzet iz resničnosti.

— Je res, da ste ob izročitvi rokopisa Mohorjevi družbi priložili tudi neko spremno pismo?

— Da, rokopis sem pospremil tudi z dve strani dolgim spremnim pismom, kar sicer ni v moji navadi, saj mora govoriti rokopis sam od sebe. Pri tem pismu mi je šlo predvsem za to, da preprečim dragi založbi Antona Martina Slomška kakšno morebitno nevšečnost glede na to, da sem si vzel za roman temo, ki je bila v našem povojnem pisanju dejansko tabu.

— Mislite to pismo objaviti?

— Ne, ker objava ni potrebna.

— Bralci imajo vtis, da vam je bolj uspel prvi del, ki se dogaja v Sloveniji, manj pa drugi, ki se dogaja na Tržaškem. Kaj pravite k temu?

— Da imam tak občutek tudi sam. Dodaten dokaz bi videl tudi v tem, da je bil drugi del predelan, prvi pa ne. Predelava ne pomeni zmerom izboljšanja. Razen tega ne težje ohraniti distanco do okolja, v katerem sam živim.

— V tem romanu glavni junak Jordan Košutnik hoče iti tudi preko slovenskega nacionalizma, kolikor ta pojem sploh odgo-

(Dalje na 6. strani)

TETA GALICIJA

(Nadaljevanje s 4. strani)

k meni v sobo, kjer sem imel ob oknu kotiček za študiranje.

»Jordan, razloži mi, kaj je to, komunizem.«

Kako naj bi ji razložil stvar, o kateri si nisem prišel na jasno niti vse do danes?

»No, saj to morda ni tako važno vedeti,« je rekla in vstala z roba postelje, kamor je bila sedla. »Važno je, da živimo v Bogu.«

Nekega zimskega dne so Italijani privlekli na saneh v mesto skupino pobitih partizanov. Nisem jih videl, sredi snega, ki je dušil mestce, je bilo dovolj slišati o tem. Dolgo sem tam v svojem kotičku jokal nad latinsko slovnico, potem nisem mogel več zdržati in sem stopil v kuhinjo h Galiciji. Za zaklenjenimi vrati je z vrstico prevezovala paket — paket za paketom je odhajal od tam...

Potolazila me je, kakor je znala potolaziti samo ona. Nato sem jo vprašal: »Kako morete biti takšna, kakršna ste, teta Galicija?«

»Kakšna pa?«

»Zmeraj tako razpoložena, ko da nič ni!«

»Na nebesa mislim, Jordan.«

Potem je rekla, naj napišem pisemce za starše.

»Vidiš, gospod kaplan mi očita, da podpiram brezbožni komunizem,« je rekla potrto.

Šla je po škarje, prestrigla vrstico in rekla: »Kvečjemu podpiram lačne komuniste. Med lačnimi pa kristjan ne sme delati razlike.«

Bila je nekako otroško brez smisla za politiko, a vendar sem čutil, kako se njene simpatije obračajo na drugo stran, čimveč je slišala o pobojih duhovnikov po Dolenjskem. Ob takšni novici je bilo vsakokrat tudi njene vedrine konec. Takrat si je vzela obraz v roke in se zjokala. Ob takšni priložnosti sem jo nekoč vprašal, ali je mar mrtev partizan manj od mrtvega duhovnika.

»Oh, duhovnik je Jezus med nami,« je rekla, pa si hitro obrisala oči in šla k delu.

Takoj se je spet zvedrila — v tem sem čutil obzirnost do mene, partizanskega otroka.

Tako sem v enega tistih paketov vtaknil v par nogavic poseben listek: »Dragi oče in mama, recita komandi, da naj ne daje pobijati duhovnikov, ker teta Galicija joče. Smrt fašizmu — svoboda narodu.«

Pa je prišlo strašno poletje dvainštiridesetega, s tisto ofenzivo od vseh strani na roške gozdove. Takrat sem inštruiral tovariša in ta mi je povedal, da so Italijani zajeli vse pogorje v trojni obroč. Z zahoda je grmelo, eksplozija se je vrstila za eksplozijo, tam daleč se je slišal celo tulež letal v strmoglavnem letu — kaj se je godilo tam v brezmejnem smrekovju? Pred vojno nas je oče nekoč peljal tja na izlet, še sem imel v duši molk tistih zelenih morij, kjer smreke rasejo iz nekakšnih mahovnatih razvalin...

Bilo je enega tistih dni, ko sem prišel od inštrukcije in našel stanovanje zaklenjeno. Pa nisem utegnil niti privzdigniti predpražnika, pod katerim je Galicija v primeru odsotnosti navadno puščala ključ. Vrata so se odklenila od znotraj. Galicija me je s prstom na ustih spustila skozi in potem spet skrivnostno zaklenila za mano.

Kuhinja je bila vsa v pari, v velikanskem loncu je vrela voda, in vendar ni bil pralni dan.

»Kaj je, teta?«

»Ne moreš si misliti!« je razprla roke.

»Kaj?«

Preden je odgovorila, je še enkrat preizkusila vrata, ali so res zaklenjena. Šele potem je blaženo sklenila roke.

Sobna vrata so bila zaprta. Pokazala je tja.

»Jezusa imamo v hiši!« je dahnila.

Karantanska država in krščanstvo

Že večkrat je bilo ugotovljeno, da Slovenci slabo poznamo svojo narodno zgodovino in jo zato tudi podcenjujemo; tako omogočamo drugim narodom, da jo potvarjajo v svoje, nam sovražne in asimilacijske namene ali da si kratkomalo prisvajajo iz nje, da bi na naš račun poveljevali lastno narodno zgodovino. Takih primerov bi lahko našli na desetine, a naj zadostuje, če omenimo kralja Sama in njegovo državo, ki so si ga »prilastili« ob obilni pomoči nemških in celo slovenskih zgodovinarjev Čehi, ter ustoličenja na knježjem kamnu z obredi, ki so pomenila edinstven dokaz ljudske suverenosti že v tistih davnih časih (na kar je postal pozoren celo Jefferson pri sestavljanju ustave Združenih držav), kar so si prilastili Nemci. Zaradi te naše brezbrčnosti do lastne zgodovine — kar pa ima verjetno svoje vzroke v dejstvu, da je bila slovenska zgodovina celo v slovenskih šolskih učbenikih prikazovana vedno kot »del« neke širše »državne zgodovine« — tudi ni čudno, da smo prezrli letos važno zgodovinsko letnico, namreč 1200-letnico zadušitve zadnjega znanega protikrščanskega upora na Slovenskem ter dokončno ideološko in politično prevlado krščanske stranke, ki jo je predstavljala vladajoča plast, karantanski knez in njegovo okolje.

Zgodovina pokristjanjevanja Slovencev bi si zaslužila vsaj ENO monografijo, če že ne tega, da bi jo priznali za posebno panogo našega zgodovinarstva. Na žalost pa je bila doslej med najbolj zamenjenimi in neraziskanimi obdobji slovenske zgodovine. Tako tudi ni čudno, da vse do danes prevladujejo popolnoma neznanstvene, iz romantičnega vzdušja 19. stoletja in nato iz liberalne proticerkvene miselnosti izvirajoče teze, da je poganstvo predstavljalo pristno, nepokvarjeno slovenstvo in slovensko svobodo ter neodvisnost, pokristjanjevanje pa da je pomenilo tuj vpliv, tujo oblast in konec karantanske državne neodvisnosti. V resnici je pomenilo krščanstvo tedaj ne le vero, ampak tudi višjo omiko, in odnos med poganstvom ter krščanstvom je bil odnos med zaostalostjo, konservativnostjo in zaprtostjo vase na eni ter višjo zahodno kulturo na drugi strani.

Ta je bila dedič rimske civilizacije in klasične kulture ter nosilka naprednih družbenih oblik, pismenosti, znanja o svetu in preteklosti, pa tudi bolj omikanih in verjetno tudi bolj humanih oblik življenja.

Gotovo je, da poganski Slovenci niso bili barbari v pomenu, kot ga navadno dajemo tej besedi; imeli so svojo staro ljudsko kulturo in religijo, o kateri pričajo poleg dokazov, ki jih odkrivajo narodopisje, jezikoslovje in zgodovina, tudi arheološke naj-



be, ki jih znanost uvršča v posebno takomenovan kottlaško karantansko kulturo, zelo sorodno zahodnim, zlasti germanskim kulturam tistega časa. Toda nedvomno je obstajal globok prepad med poganstvom in krščanstvom, med krščansko in pogansko omiko, in premostiti ta prepad, pripeljati slovenski narod na drugo stran, v objem višje krščanske kulture, je bil gotovo zavesten namen karantanskega kneza Boruta, ko je leta 745 priznal nadoblast frankovskega kralja in prosil Bavarce, ki so mu bili kot frankovski podložniki prišli na pomoč v boju proti Obrom, naj napravijo njegovega sina Gorazda in bratovega sina Heitmara za kristjana. Borut se je izkazal pri tem za izredno modrega vladarja, ki bi moral vzbujati naše občudovanje zaradi svojih državnih kvalit, če bi bolje preučevali tedanjo slovensko zgodovino. Bil je velik vladar. Znal je oceniti lastne moči in s pomočjo krščanskih zaveznikov z Zahoda potolči nevarne sovražnike na vzhodu, ki so že najmanj 150 let ogražali karantansko državo in bili vojaško tako močni, da jim je plačeval letne tribute celo bizantinski cesar in si je odkupil od njih vsaj zasilni mir. Vpadali so skoro brez odpora celo v langobardsko Furlanijo. Ni dvoma, da je bil tisti poraz Obrov odločilen za zlom njihove moči. Od takrat si niso nikoli več opomogli, kolikor mi bil zadal njihovi vojaški moči neozdravljive rane že kralj Samo, ker od takrat je opaziti pojevanje silovitosti in učinkovitosti njihovih napadov v širši sosedni prostor. Tudi poznejši dogodki so pokazali, da so bili ravno Slovenci tisti, ki so hoteli uničiti še zadnje ostanke obrske države in moči, tako da so morali Obri prositi celo frankovskega kralja za zaščito pred Slovenci in so jo tudi dobili.

Jasno je, da je moral Borut na nek način plačati frankovsko pomoč, za kar pa se je gotovo lahko odločil, ko je pretehtal, kaj mu je storiti. Izbiti je mogel samo med dvojim: med nevarnostjo, da Obri zlomijo osamljen odpor Karantanije in jo zasedejo ter morda uničijo njegov narod ali ga vsaj za daljši čas podjarmijo in napravijo konec karantanske državi ter kmečkemu svobodnjaštvu; ali da prosi za pomoč Franke, pri čemer pa je gotovo natančno vedel za frankovski pogoj: pomagali bodo samo krščanskemu vladarju oziroma takemu, ki je pripravljen sprejeti krščanstvo. Borut je torej zagotovo vnaprej poznal frankovski pogoj, ki je bil

logičen in navaden v tistih časih, v skladu zlasti s »krščansko« politiko »dvornih mojstrov« (kraljevih namestnikov) Karla Martela in njegovega sina Pipina Kratklega, ki je vladal najprej kot namestnik kralja Hilderiha III. (tudi še I, 745), nakar je po Hilderihovi smrti l. 751 postal sam frankovski kralj.

Poleg tega je Borut nedvomno sam želel, da Karantanci sprejmejo krščanstvo oziroma rimsko katolištvo, da se s tem uvrste med omikane evropske narode. Njegova odločitev je bila torej premišljena, državniško pametna in realistična. Spadala je v obseg možnega. Odločitev za osamljen spopad z obrsko silo bi bila zelo verjetno samomrilska.

Lahko si tudi predstavljamo, da sta knezov sin in nečak s trumo drugih plemiških sinov, svojih prijateljev, rada šla za talca na Bavarsko, kot gre tudi današnja mladina npr. v Združene države, da doživi kaj novega in se česa navadi. Beseda talec takrat absolutno ni pomenila tistega kot v modernem času. Dati svojega sina za talca je pomenilo isto kot pečat na pogodbo, znak, da se pogodbeni stranka misli držati pogodbe, in predvsem znak zaupanja. Menda nikoli pa se na Zahodu ni zgodilo, da bi bil kak vladarski sin v primeru, da pogodba ni bila izpolnjena, usmrčen ali mučen. Bil je dejansko gost na dvoru, kamor je bil poslan. Da so z Gorazdom in Heitmarom ter verjetno z njunimi tovariši in prijatelji ravnali zelo spoštljivo in obzirno, je dokaz v tem, da so ju vzgajali v najodličnejši takratni šoli na Bavarskem, ki je bila seveda cerkvena: v samostanski šoli na otoku Au v Chiemskem jezeru. Da je bilo za slovenska knežja fanto potovanje na Bavarsko in učenje velika in lepa pustolovščina ter da jima je ugajalo, sta dokazala pozneje, ko sta vladala. Nobeden se ni izneveril krščanstvu in vsemu tistemu, kar se je bil naučil v samostanski šoli.

Poznejši dogodki so znani. Osvetliti je treba le dogajanje, ki je privedlo do dokončnega poraza upornikov v Karantaniji. Po zgodovinskih virih so se začeli upori, ki jih kronika »Conversio Bagoariorum et Carantanorum« označuje za poganske, okrog leta 765. Prvi upor je zadušil knez Heitmar, l. 767 pa je nastal drugi upor, ki je bil tudi zadušil, in po Heitmarovi smrti l. 769 tretji, ki je trajal dalje časa in ga je mogel Heitmarov naslednik Valtunk zadušiti pončno samo z vojaško pomočjo bavarskega vojvode Tasila, kar pomeni, da je bila poganska stranka precej močnejša od krščanske.

Kaj se je bilo torej zgodilo v Karantaniji po l. 767 oziroma 769? Zakaj se je pokristjanjevanje, ki je po letu 750 tako naglo napredovalo in lepo obetalo, nenadno zaustavilo in naletelo na tako močan odpor?

Možnih je več razlag. Najbolj logična in zato najneverjetnejša je ta, da so začeli tuji in domači sijonarji z napredovanjem pokristjanjevanja vedno odločneje nastopati proti raznim poganskim, samo na zunaj pokristjanjenim navadam, do katerih so bili v začetku obzirni. Pri tem pa niso računali na izredno navezanost Slovencev na versko tradicijo, kar je še danes značilna slovenska lastnost. Verjetno so dregali v stvar, ki je Slovence, tako poganske kot še ne dokončno pokristjanjene, močno zbolela. Mislimo si lahko, da so prepo-vedali nekaj, kar jim je bilo posebno drago, po vsej verjetnosti romanje na Sentjurško goro in v druga poganska svetišča na okoliških gorah, od-

Vili Hajdnik

Alojz Rebula

(Nadaljevanje s 5. strani)

varja nekemu dejstvu, Vi ta pojem priznavate?

— Kvečjemu bi lahko govoril o slovenski samoobrambni ožini, v katero peha slovensko psiho asimilacija, nikakor pa ne o slovenskem nacionalizmu. Kdor samo brani svoje, ni nacionalist.

— Potemtakem se Jordan Košutnik ne krije povsem z avtorjem romana, čeprav je pisan v prvi osebi?

— Žal ne. Rad bi imel kakšno Košutnikovo potezo, pa je nimam.

kar je l. 765 umrl misijonski škof Modest in je bil pokopan v cerkvi Gospe Svete, skoraj tik pod Šentjurško goro. Poganska romanja k bogu Horu (Huru) na to goro in na tri sosedne gore so najbrž pomenila v očeh duhovnikov skrunjenje Modestovega groba. Koroški zgodovinar Kristalnik poroča še v 16. stoletju o romanju na tiste štiri gore in o poganskih obredih in navadah fanatičnih romarjev. »Romanje štirih gor« je še danes živo in vzbuja zanimanje etnologov, ker je očiten njegov poganski izvor, le da ga šovinistični koroški etnografi pripisujejo keltskim Noričanom, da ga ne bi bilo treba pripisati Slovincem, čeprav so bili Noričani že 200-300 let kristjani, ko so prišli na Koroško Slovinci, in povrh jih je še ostalo le malo.

Misijonarji in knezovi vojaki so verjetno tudi porušili Horova svetišča na gorah in povsod drugod. To je ljudi gotovo razbesnilo in začel se je pravi verski upor.

Druga možna razlaga je ta, da je šlo za kak dinastičen spor, pri katerem se je kak Heitmarov nasprotnik naslonil na pogansko stranko in nalašč razplamtel njen verski fanatizem. Vendar je ta razlaga malo verjetna. Verjetnejša je tretja, da so si skušali Langobardi, ki so pričakovali vojno s Franki — ta je res izbruhnila leta 774 — pridobiti zaveznike v Karantancih, a so naleteli pri knezu Heitmaru in pri njegovem nasledniku na gluha ušesa ter so zato podpihovali nasprotno stranko in jo ščurvali, da se polasti oblasti. To tezo podpira dejstvo, da je bil najbolj zagrizeni in dosledni sovražnik Frankov ravno langobardski vojvoda v Furlaniji in sploh najmočnejši langobardski plemenitaš Hrodgaud, ki se je dve leti po odstavitvi in zajetju kralja Deziderija, ko se je bil že Karel Veliki proglasil za langobardskega kralja, vzdignil v odkrit upor proti Frankom in bil v bitki ob reki Livenzi l. 774 premagan od Karla, ki je som šel z vojsko madenj in na bojišču je tudi izgubil življenje. Kot vojvoda v Furlaniji je gotovo imel kake politične zveze preko meje. Vsekakor so upor v Karantani in vojna med Franki ter Langobardi čudno sinkronizirani. Nekakšno dobrohotnost Karla Velikega do vladajoče plasti v Karantani, na katero so opozorili že razni zgodovinarji, si lahko razlagamo prav s tem, da ji je bil hvaležen, da se ni zvezala z Langobardi, kot se pozneje (l. 787) tudi ni zvezala z bavarskim vojvodom Tasilom proti njemu.

(Nadaljevanje sledi)



Pripomba k objavi dveh božičnih pesmi

Dve božični pesmi, ki ju objavljamo v tej številki Novega lista, sta vzeti iz predvojne ilegalne leposlovne revije »Tihe besede«, ki je izšla za božič 1935 v Gorici. Listič so pripravili in izdali kot tipkopis slovenski srednješolci, avtor obeh pesmi pa je pokojni primorski književnik Stanko Vuk. Ta pesnik in pisec tudi proznih del je mnogo sodeloval pri teh tajnih glasilih, ki so izhajala v kakih 14. 15 tipkanih izvodih in iz razumljivih varnostnih razlogov vedno brez navedb imen avtorjev prispevkov. Tudi naslove dijaških listov so spreminjali, ker bi italijanska policija v nasprotnem primeru mogla lažje ugotoviti, da gre za organizirano delo.

Goriški dijaki so tak list izdali na primer za Veliko noč 1936 in ga imenovali za »Pisanice«, poleti istega leta pa so v Gorici in Tomaju pripravili revijo »Gmajna«. Novembra 1938 so v Tomaju pri pok. župniku Albinu Kjudru izdali litografiran list »Brinjevke«, ki jih je uredil in v celoti napisal na roko Milko Matičetov ter skupno s Kjudrom tudi razmnožil v nakladi 45 izvodov. »Brinjevke« je ilustriral pokojni Nadi Semrl, v njih pa je med drugim objavljena črtica »Madona sclava«, ki jo je napisal Stanko Vuk. V teh ilegalnih listih so med drugimi sodelovali še Žarko Vuga, Karlo Bačer, pesmi so prispevali Lado Piščanec in Alojz Kocjančič, prozo pa Avguštin Zele, Boris Pahor in drugi. Podobni listi so izhajali tudi v Trstu, tako na primer »Malajda« iz leta 1939, ki sta jo izdala Pahor in Semrl, isto leto pa sta Stanko Vuk in Boris Pahor pripravila tipkano publikacijo brez imena, ki je na naslovni strani nosila citat iz Kocbekove »Slovenske pesmi«: »Dvignjeni iz nedelje strmimo v zemeljski krog«. Omenjene revije pa niso vsebovale izključno leposlovnih prispevkov, marveč tudi take, ki so se dotikali širših političnih, narodnostnih in družbenih problemov Slovencev v Italiji in je bila zanje ve eloti značilna dokaj visoka raven, zlasti še, če upoštevamo izredno težavne okoliščine, v

katerih so izhajale, in dejstvo, da mnogo sodelavcev sploh nikoli ni bilo deležnih šolskega pouka v materinem jeziku. Bili so torej nekakšni samouki v slovenskem pismenem izražanju.

Pričujoči pesmi Stanka Vuka sta nastali v času, ko je bil pesnik star 23 let in tako šele na začetku svoje umetniške poti. Odlukujeta se po preprostem in iskrenem čustvovanju ter je v njiju opazen vpliv ljudske pesniške ustvarjalnosti. Zahvaljujemo se g. Dušanu Černetu iz Trsta, ki nas je opozoril na predvojni ilegalni list »Tihe besede« ter druge podobne revije in nam vljudno dal na razpolago za objavo obe pesmi.

UREDNIŠTVO

OTROCI PRI JASELCAH

Ena luč nam gori,
(dolgo smo bili sami)
Jezušček se nocoj rodi.
Jezušček je z nami.

Zlate laske ima,
ne more še hoditi.
Pojdimo za pastirčki
tja v Betlehem moliti.

BOŽIČEK

Povsod je kos večera
z zvezdami, sinjino
čuj: Jezušček prihaja z mesečino
čuj: vežna vrata že odpira.

Advent končan je, Jezušček
gre k nam. Nocoj ves svet
okoli jaselec postoji. Še ti ob njih
poišči svoje si osi.

STANKO VUK

Nova plošča slovenskih božičnih pesmi

V produkciji radiotelevizije Beograd je pred kratkim izšla gramofonska plošča, na kateri pojeta otroški in akademski pevski zbor »Sveta Cecilija« iz Ljubljane. To je hkrati prva plošča tega študentovskega zbora, ki ga vodi Tomaž Tozon in že vrsto let vsako nedeljo sodeluje pri bogoslužju za študente v frančiškanski cerkvi v Ljubljani. Njegova kvaliteta stalno narašča, kar dokazuje s svojim vsakokratnim nedeljskim nastopom in tudi z dosedanjimi samostojnimi koncerti ponekod po Sloveniji. Nagrada za ves trud pa bo bližnje potovanje zbora v Rim, kjer bo prve dni januarja 1973 sodeloval pri slovesnem odprtju Slovenika — zaveda, ki je namenjen predvsem slovenskim duhovnikom, ki se študijsko izpopolnjujejo v Rimu. Na poti tja se bo pevski zbor ustavil na Mirenskem gradu pri Gorici, kjer bo priredil koncert božičnih pesmi.

Plošča zbora »Sv. Cecilija« vsebuje 14 slovenskih božičnih pesmi — polovico jih poje otroški, polovico pa akademski zbor —, eno Premrlovo orgelsko in eno instrumentalno Lesjakovo skladbo. Isti orkester, ki ni posebej naveden, spremlja tudi otroški zbor, ki se je izkazal s pogumnim in dognanim izvajanjem. Študentovski zbor poje vse skladbe zgledno in globoko občuteno, posebej naj opozorimo na izvedbo dveh »Uspavank«, Rennerjeve in Cererjeve. Kot smo zve-

deli, bodo ploščo predvajali v bližnjih božičnih sporedih radia Trst A.

—o—

STOJI, STOJI KAMEN

Stoji, stoji kamen
pri Gospe Sveti,
stoji
v svojo usodo zaklet,
kakor berač
ob veliki cesti,
kakor hlapec
na svoji lastni zemlji,
kakor edinstvena znamenitost
zgodovine.

In ta kamen
je ponos
mojega naroda.

ČIGAVI SO TI OTROCI

Čigavi so ti otroci,
rojeni v teh pisanih kočah,
prosti na teh zelenih travnikih,
bosi na teh belih cestah?

Čigavi so ti otroci?
Joj, kako lepe oči imajo,
joj, kako krvave noge.
(Tone Kuntner: »Mrtva zemlja«)

Srečanje z Lucijanom Kocmanom

Ob izteku leta 1972 smo se obrnili za pogovor k Lucijanu Kozmanu iz Štivanja, ki je zaposlen pri avtonomni turistični ustanovi devinsko-nabrežinske občine in torej dobro pozna probleme turizma na tem področju. Ob koncu seveda nismo mogli obiti tudi delovanja Kulturnega krožka »Devin-Štivan«, ki opravlja pomembno narodno in izobraževalno vlogo v najzahodnejšem delu tržiške pokrajine. Med aktivnimi člani tega društva s svojimi izvirnimi idejami vedno prihaja tudi Lucijan Kocman. Prvo vprašanje se je glasilo takole:

—o—

Kakšna je končna slika letošnjega turizma v devinsko-nabrežinski občini?

Prebivalstvo zahodnega dela devinsko-nabrežinske občine ali, bolje rečeno, njenega obmorskega dela, se ukvarja skoraj izključno s turizmom. Leto 1972 gotovo predstavlja prelomnico za to dejavnost na tem področju. Prišlo je namreč do bistvenih sprememb v strukturi tukajšnjega turizma in naši gostinci se bodo morali močno potruditi, če se bodo hoteli prilagoditi novim razmeram.

Znano je, da je avtocesta, ki pelje skozi našo občino, že dokončana, če izvezemo cestne priključke pri Sosljanu. Znano je tudi, da edini obmorski turistični središči tržiške riviere, Devin in Sosljan, kjer je razmeroma največ hotelov in drugih turističnih objektov, sprejemata po veliki večini goste, ki se tu ne ustavljajo dalj časa, temveč mnogokrat samo za eno noč. Značilnost turizma v teh dveh krajih se torej vedno bolj spreminja: iz stalnega v prehodni turizem.

Kakšne posledice ima to za naše gostince?

Prva resna posledica je, da so postali obratovalni stroški večji, kar vpliva na dohodke in seveda na cene za usluge, s čimer gotovo ne bomo pridobili turistov. Zato je predvsem potrebno, da se naši gostinci sprijaznijo z novim stanjem in najdejo načine, kako pritegniti turista, da bo ostal dalj časa pri nas. V ta namen so potrebne nove, konkretne pobude, hkrati pa je treba turistične obrate tako organizirati, da se bodo zmanjšali režijski izdatki in da bo uprava bolj smotrna, zlasti kar zadeva knjigovodstvo. To je zelo važno predvsem glede na uvedbo novega dopolnilnega davka IVA, ki bo postal veljaven z Novim letom.

Kako je s predvidevanji za leto 1973?

Devin in Sosljan sta letos v turističnem pogledu napredovala, čeprav je tujski promet drugod splošno nazadoval. Zato upravičeno pričakujemo, da bomo tudi prihodnje leto beležili napredek. Vsekakor je veliko odvisno od javnih ustanov, ki se posredno ali neposredno ukvarjajo s turizmom. Tu pride v poštev predvsem sosljanska turistična ustanova, ki bi morala bolje organizirati svoje delovanje, čeprav ji bodo manjkali tokrat deželni prispevki, zaradi česar je, kot vse kaže, ogrožen celo njen obstoj. Besedo ima pri tem tudi občinska uprava, ki bo morala v bodoče spremljati z veliko pozornostjo turistično dejavnost. K razvoju turizma bo prispevala tudi pokrajinska turistična ustanova, ki bo v sosljanskem portiču postavila dva premična pomola, ob katerih bo lahko pristalo 50 ali 60 čolnov. Ta ustanova bo dalje postavila nov informacijski urad ob avtomobilski cesti Benetke-Trst, in sicer pri Moščenicah.

Zanima nas, kako je z zaposlovanjem domačinov v turizmu?

Kot vsepovsod tudi pri nas primanjkuje kvalificirane delovne sile. Čeprav imamo v nabrežinskem bregu gostinsko šolo, njenega sedanjega tečaja ne obiskuje noben domačin. Res je sicer, da

vsa večja podjetja težijo po tem, da sama izučijo osebe, kajti na ta način ga laže prilagajajo lastnim potrebam. Kljub temu je odsotnost domačinov v gostinski šoli značilna, ker kaže na hudo nerazumevanje tukajšnje gospodarske dejanskosti in njenega razvoja.

Za srečo imamo pri nas dve podjetji, to sta Alemagna in AGIP, ki sta zaposlili precejšnje število domačega osebja. Podjetje Alemagna, ki upravlja dva avtobara ob avtocesti pri Devinu, je tudi na vodilna mesta postavilo domačine. Tudi podjetje AGIP, ki je letos aprila odprlo novi motel z 80 sobami in s skupno 154 posteljami, ima med 30 uslužbenci kar 17 domačinov. Gre za res lep primer razumevanja potreb našega področja, s katerim se je prenehal nekdanji duh diskriminacije. To je seveda ugodno odjeknilo v vaseh, odkoder so uslužbenci doma, a to je iz Medje vasi, iz Štivanja, Devina, Vižovelj, Cerovelj in tudi Nabrežine.

In za konec še eno vprašanje, kako pa izgleda prosvetno delovanje v vaših krajih?

V Nabrežini in v vsem vzhodnem delu devinsko-nabrežinske občine uspešno delujeta prosvetno društvo »Igo Gruden« in tudi športno društvo »Sokol«. Zahodni del pa ima, vsaj v Devinu, za sedanje razmere zelo dobro urejeno kulturno-prosvetno delovanje. V tem narodnostno ogroženem kraju obstaja kulturni krožek »Devin - Štivan« s sedežem v župnijski dvorani, ki je uspešno zaključil sezono 1971-72. Kaže, da bo tudi letošnja kulturno-prosvetna sezona zelo bogata. V sodelovanju z moškim zborom »Fantje izpod Grmade« in dekliškim pevskim zborom — oba uspešno nada-

ljujeta s pevsko tradicijo Devina in okolice — je bila organizirana vrsta predavanj, kulturnih večerov, kjer sta seveda sodelovala oba omenjena zbor. K temu naj dodam še prirejanje miklavževanja, pustnega voza, izletov, prodajo slovenskih revij, koledarjev itd. Posebno vlogo pa igra seveda zavzetost vseh odgovornih pri krožku pri urejanju tistih problemov v naših vaseh, ki se posredno ali neposredno dotikajo naše skupnosti. Tako je na primer v Devinu, predvsem zaradi razumevanja vodstva šole Glasbene matice, ponovno zaživela glasbena šola. Letošnje leto deluje zaenkrat le harmonikarski tečaj, ki ga obiskuje devet šolarjev. Izreden uspeh in ugoden odmev ne samo v Devinu, ampak v celotni tržiški pokrajini je doživela plastična avtomobilska nalepka, kakršne so sedaj zelo v modi, ki jo je izdal naš krožek. Na njej je natisnjen na modro-rdečem polju dvojezični napis Devina, zraven pa je upodobljen stiliziran devinski grad. Naša želja je, da bi po naših vaseh krožilo čimveč avtomobilov s to značko. In za zaključek namesto tradicionalnih voščil geslo Kulturnega krožka »Devin - Štivan«:

Pogumno z nami naprej v leto 1973!

—o—

PEVSKI ZBOR »FANTJE IZPOD GRMADE« prireja **KONCERT BOŽIČNIH PESMI** v torek, 26. decembra ob 16. uri v župni cerkvi v MAVHINJAH.

Koncert bo ponovil še v soboto, 30.1.1973 ob 20. uri v župni cerkvi v DEVINU.

KULTURNI KROŽEK »DEVIN - ŠTIVAN« vošči vsem članom in simpatizerjem društva VESEL BOŽIČ ter
SREČNO 1973

Kaj se pravi biti mlad

BITI MLAD SE PRAVI: V SRCU LEP IN SVETAL IN VEREN

France Vodnik

Mladi večkrat skoro podvomimo v svojo mladost, v vrednost njenega sporočila.

Prepogosto slišimo, da je to čas lepih, a varljivih iluzij o svetu in človeku, da je naš zagon značilen za tiste, ki še ne poznajo življenja. Da je pač človek mlad enkrat in potem nikoli več. In prej kot se nehaš navduševati, prej kot se vdaš v gluhotu sveta in v brezodnevnost svojega upanja, prej si dozorel.

Prav zaradi tega nova knjiga Franceta Vodnika tako močno poseže v nas. Ne gre toliko za vsebino, ki govori o stvarih, katere so malo starejšim že znane. Gre za duha te knjige, duha, ki ga poznamo že iz drugih avtorjevih del, a je tu še posebno izrazit.

Gre za vse bogastvo, ki stoji za vrsticami in lahko prevzame vsakogar, pa čeprav je knjiga »Od obzorja do obzorja« namenjena srednješolcem. S toplim, prizadetim odnosom se avtor približuje bralcu, da bi mu pomagal vzljubiti vse dobro. Kulturo, širino duha, mladost.

Da, mladost. Na pragu sedemdesetih let zna biti France Vodnik mlad.

V tistem pristnem, tako odrešujočem smislu.

Zaradi svoje blage odprtosti do vsega živega in človeškega.

Ko s samoumevno kretnjo preide togost, zagrenjenost, majhnost.

Zaradi ljubečega in obenem jasnega odnosa do tradicije.

Zaradi vsega veselja in prožnosti, s katerima sprejema, kar je dobrega v novostih.

Zaradi žilavosti in vztrajnosti, s katero brani svoje trditve, zaradi udržane modrosti in obenem neugnane sile, kadar polemizira.

Tako ves brez sarkazmov, podtikanj, zaničljive samozadostnosti.

Tako vedno za stopnico nad nadsprotniki.

Preprost in ljubezniv je do vsega, kar je majhno, trd in ponosen pred nadutostjo in močjo.

Predan svoji slovenski usodi in obenem človek vseh kultur.

To je človek starejše generacije, ki nas mlade uči, kako naj POSTANEMO mladi. Kajti biti mlad zahteva napor in zrelost.

France Vodnik nam dokazuje, da mladost ni doba, ki ti je položena v naročje za nekaj let sladkega opoja, temveč da je to dar, ki ga moramo ponesti skozi življenje z močnim in čistim srcem.

V trenutku, ko toliko starejših goji do mladine nezaupanje, zmore ta avtor odnos, ki rase iz upanja, iz pričakovanja, iz vere.

Naj se mu zahvalimo za to dejanje ljubezni.

In naj mu ob bodoči sedemdesetletnici čestitamo k tako ohrabrujoči, žilavi svežini!

Vsem, ki smo na začetkih, je lahko njegova z življenjem izpričana, osvojena mladost spoštovanja vreden vzor.

A. R.



Naš pogovor z Ireno Žerjal

Irena Žerjal, doma s Tržaškega, je objavila letos svojo drugo pesniško zbirko »Topli gozdovi«. Zaprošili smo jo za intervju za našo božično številko, da bi nam tako kaj več povedala o svojem življenju in delu, o svojih načrtih in mišljenju, glede na to, da je zanimiva pesniška osebnost, ki je tudi že pred objavo svoje druge zbirke vzbudila pozornost naše javnosti s svojimi prispevki v reviji »Zaliv«.

Uredništvo

—o—

Kako ste zadovoljna z odmevi na Vašo zadnjo pesniško zbirko?

Moja zadnja pesniška zbirka in njeni odmevi so cel roman, ki ga ne bom napisala. Hitela sem z objavljanjem, ker sem se bala, da bom ostala brez navdiha. »Topli gozdovi« so del mojega življenja in kakor si želim, da bi sama in dokončno preživela vse probleme, ki jih ta knjiga nosi v sebi, je tako kot bi z vprašanji življenjske obstojnosti igrala šah in je boljše, če je igra večna. Problem ni odmev, kritika, ker imamo srečo, da se mojih pesmi lotevajo občutljivi ljudje, problem je neznanost, ki se vtihotapi v naše življenje, in jaz na to iščem odgovore v umetnosti. Seveda, pik in vejic nisem postavila povsod, ker so to pesmi, ker koketiram s prostim verzom. Vendar to zame ni prabitno vprašanje.

Pripravljate morda novo zbirko?

Neobjavljene, zadnje pesmi so pripovedne, ko se jih bo nabralo dovolj, jih bom objavila v knjigi. Pri založbi Obzorja v Mariboru mi bodo, vsaj tako je obljubljeno, v prihodnjem letu izdali mojo »Tragedijo na Grobljah«, ki je izhajala v »Zalivu«, in še nov krajši tekst »Mahalijin glas«. Upam, da bo to čimprej. Seveda, upanje je marsikdaj za male ljudi velika beseda.

Mislite na kak roman?

Prozo sem prvič objavila v »Literarnih vajah«, ko je bil moj profesor slovenščine Pavle Merku. Še prej sem zahajala v literarni krožek prof. Peterlina. V srednji šoli me je učil risanja slikar Černigoj. Najbolj me je k pisanju vzbudil profesor Metod Turnšek. V Ljubljani sem bila prav fanatična diskutantka v seminarju prof. Paternuja. Vseskozi sem pisala prozo. Mnogo gradiva se mi je nabralo. Nekako privatno sem se odločila, da bo »Tragedija« šestinsedestega leta imela povsem novo zasnovo. Izven dijaških glasil so izšli manjši sestavki v »Primorskem dnevniku«. Potem sem objavljala pesmi. V študentskem časopisu sem imela krajše razmišljanje o umetnosti, predvsem literaturi. Na kupe proze imam, ki jo bom uredila, pretipkala in objavila. Vendar je »Tragedija« najbolj izzivalen poskus, mozaik izkušenj moje vesti in kolobocija dogodkov. Verjetno bo naslov prihodnjemu romanu »Magnetofonski trak«.

Je bilo v »Tragediji na Grobljah«, kljub temu, da je bila nekoliko abstraktna, kaj avtobiografskega oziroma plod osebnih izkušenj?

V »Tragediji« so glavni »junaki«, če jih tako imenujem, ljudje, le da sem prekrasila njihovo podobo v razmišljanje. Razmišljanje pa je abstrakcija. Profesor Jevnikar je napisal o osebi, ki v tem romanu nastopa, da je nekakšen prikazen. Glavna ženska osebnost je Anita, eterično bitje, ki poetično govori in poetično živi. Potem izgine, ker take človeške podobe izginejo, ne morejo zares umreti. Torej je to dokaj težak oreh, pretežak, da bi ga vsakdo razumel. Hotela sem pa opisati njeno veliko srečo, ki jo doživi z Jutrom, čeprav izpade kot dokaj kriminalna mahinacija. Osebo mislim, da se mi je opis posrečil. Koliko je dognanje v romanu osebno? Pripisala sem h koncu, da je vse osebje in dogajanje izmišljeno. Proti navdihom pa ne morem nič. Srečala sem mnogo ljudi, ki bi jim ljudje iz »Tragedije« lahko bili podobni. Marsikateri razgovor je bil do pikice tak, kot je v tekstu. Toda taka »magična proza«, kot jo imenuje moja prijateljica, je izšla izpod moje zasnove.

Vi ste med vsemi slovenskimi avtorji na Tržaškem najbolj skrivnostna osebnost. Odkod to?

Nič nisem skrivnostna. Živim v Ricmanjih. Med študijem na klasični gimnaziji sem bila tudi članica folklorne skupine Breg več let. Hodila sem v baletno šolo. Sem krščena, birmana, imam nedoraslega otroka. Živim pri materi z dvema bratoma. Dve leti sem poučevala na Ravnah na Koroškem, sodelovala sem pri več literarnih revijah, sem sourednica »Zaliva«, pošiljam članke, pesmi, prozo v več slovenskih revij, nimam pa stalne službe. Delam včasih v mamini trgovini, včasih kje suplim. Sem z letošnjim letom članica Društva slovenskih pisateljev, se zanimam za likovno in gledališko umetnost, fanatično poslušam glasbo. Seveda, imam nekoliko vihamno preteklost, a čisto vest. Ljubim otroke. Dve leti sem vodila folklorno skupino Živi obročki. Zdaj veliko pišem. Moja napaka je ta, da večkrat povem kaj grozno kritičnega. Potem sem kaznovana. Da ne pozabim: ker sem zelo navdušena nad filmsko umetnostjo, bom enkrat napisala scenarij o Kosovelu.

Živite osamljeno? Hodite malo v »literarno« in drugo družbo?

Redkokrat sem zares osamljena. S tržaškimi pisatelji in književnicami sem imela mnogo pogovorov. Imam pregled nad tistim, kar se na Tržaškem piše, čeprav sem več doma, kot v mestu. Ko sem živel v Ljubljani, sem imela z literarnim življenjem bolj resničen stik, toda zdaj to absolutno ni mogoče, ker imam drugačne dolžnosti. Nepozabni so moji stiki z dijaki na učiteljsku. Škoda, da nam je uspelo »spraviti vkup« le nekaj sestavkov in en recitacijski nastop. Ti mladi ljudje so mi dali razumeti, da sem celo mentor, če to od mene pričakujejo. Isto je bilo na ravenskih šolah.

Kako ste zadovoljna z življenjem na Tržaškem in z življenjem sploh? Se nagibate k pesimizmu?

Trst z okolico je čudovit kraj. Poln svetlobe in barv. Če bi abstrahirala rasiste, bi si ne mogla predstavljati lepšega okolja. Ljubim življenje, zato ne morem biti pesimist.

Kaj menite o današnji slovenski poeziji oziroma o njenih skupinah? Kam Vas vleče?

O sodobni slovenski poeziji pišem, nekaj je že objavljenega, nekaj bo. Kar priznajmo si, da še nimamo pesnika, ki bi bil enak Kosovelu. Mnogo pa je obetajočih imen in tudi snovi na pretek. Veliko je možnosti, da se bomo soočili z modernimi epopejami. Ker že štiri leta spet stalno živim na Tržaškem, poznam vsak verz, ki ga napiše kakšen tržaški pesnik. Če bi pri »Zalivu« imeli vsaj toliko denarja, da bi izhajali vsak mesec, bi tržaška literarna šola obogatela. Tržaška poezija še zdaleč ni tako razmišljujoča, je bolj lirčna, zato sem še vedno v krogih osrednjih ustvarjalcev. Profesorica Zora Rebulova me je vzporedila z Mileno Merlak-Detelovo. Priznam, da je to bilo zame presenečenje. Zdaj si dopisujem z njo. Imava stične točke. Vendar je letos nastal velik prepad med tisto poezijo, ki je v »Toplih gozdovih«, in tisto, ki jo imam v predalu.

Pesniški krogi v Sloveniji so se nekoliko preoblikovali. Mnogo je novih imen, vendar pričakujem več od svoje generacije. Otroštvo v vojnem času je travma, ki jo hočemo preživeti. Zato bolj intenzivno iščemo izpovedni jezik. Življenje, odnose med ljudmi, zgodovinske premike jemljemo zares. Tu nima mlajša generacija nobene krivde. Gre za drugačno podobo življenja. Upoštevati moramo Gregorja Strniša s sopotniki, ki so se zagrizli v verze, poznajo finte in brazde klasične moderne poezije, so si ustvarili svojevrsten, odkrit medsebojni dialog, segajoč na področje filozofije in družboslovja. Ljubljana ima velike iskalce na likovnem področju. Mnogo vzporejam povednost Maksima Sedeja z evropsko znanim kiparjem Broniatovskim. Kar je prikazal ta na letošnjem bienalu v Benetkah, je Sedej izmозgal že pred leti.

Toda v tej poplavi moderne, iskateljske poezije leži neka svetovljanska teža. Okus je pač odvisen od čustev in moram priznati, da me žeja po odkritih, svežih verzih. Sreča, da jih najdem tudi na straneh slovenskih revij.

In kaj sodite o pripovedništvu? Kateri svetovni in slovenski avtorji so Vam najljubši?

Preštudirala sem mnogo romanov, Dostojevskega sem večkrat prebrala v celoti. Na moje pisanje so vplivali moderni romanopisci, tisti moderni, ki so aktualni zaradi svoje zanesenosti in predanosti umetniškemu ustvarjanju. Zdaj, ko prebiram Kafkova pisma Feliciji, razumem, da ni mogel drugače, kot da se je popolnoma predal glasu iz notranjosti in je »izgorel« v tem nesorazmernju s sodobnostjo. Pred leti me je kar zavrtilo, ko sem prebirala Faulknerjeve »Divje palme«. Zmes poezije in krvave banalnosti. Kljub različnim okoljem jim je po ustvarjalni ihti soroden Fedin v romanu »Mesta in leta«. Solženicin je pravi blagodejni balzam, če ga primerjam z gornjimi, njegov svet je tako siguran, domišljen, jasen. Ustvaril si je svojo moralno moč, zaradi česar lahko vzdrži, medtem ko pisatelji, katerim se svet zunaj prikazuje kot že vnaprej zagonetna poeida, zaidejo. Seveda, njihove umetnine ostanejo. Priznam, mnogo neobjavljenega sem pisala o »Nekropoli«, mnogo mi je povedal »Veter nima cest« (Saša Vuga), »Balado o trobenti in oblaku« sem itak razčlenila, ko sem pisala Pregled filmskih scenarijev. Popolni so liki v »Sibilinem vetru«. Mnogo nam bodo povedali Peter Božič, Lev Detela, Dominik Smole, Florijan Li-

(Dalje na 10. strani)

Vladimir Brešan o naših zadevah

»NAŠ OBSTOJ JE ODVIŠEN PREDVSEM OD NAS SAMIH«

Pogovor s prijateljem Vladimirom Brešanom iz Gorice je imel dva namena: najprej sem hotel zvedeti, kako gleda na današnji trenutek kot goriški Slovenec, in pa, kakšne so njegove želje rojakom v bližajočem se novem letu. Vladimir Brešan je od svoje mladosti dalje živel v Podgori, pred kratkim pa se je s starši preselil v ulico Campagna Bassa, torej v tisti del mesta, ki spada že pod Ločnik. Je uradnik na števničarski občini, kjer ureja matične knjige, v prostem času pa se udejstvuje na kulturno - prosvetnem področju, saj poje pri dveh pevskih zborih, pri cerkvenem v Podgori in pri zboru »Lojze Bratuž« v Gorici.

Kolikor mi je znano, je v severozahodnem delu Gorice, kjer sedaj stanujete, precej novih hiš in bi me zato zanimalo — je bilo moje prvo vprašanje — če je v njih tudi kaj slovenskih prebivalcev?

Opazil sem, da tukaj stanuje tudi nekaj slovenskih družin, v celoti vzeto pa je okolje bolj italijansko in tako precej različno od tistega v Podgori, kjer smo živeli doslej. Takoj pa naj dodam, da te razlike osebno kot Slovenec niti ne čutim tako močno, ker sem prepričan, da je za vzgojo v narodnostnem pogledu prva in najvažnejša družina in seveda obiskovanje slovenske šole, v starosti pa, lko človek dovolj dozori in postane samostojen, je pomembno, da se udeležuje slovenskih, predvsem kulturnih prireditev, na katerih se srečujejo Slovenci iz različnih krajev, vzdržujejo slovensko okolje in družabnost ter hkrati širijo svoje obzorje.

V zadnjih letih opazimo, da se je sodelovanje na obmejnem področju, zlasti med Furlanijo - Julijsko krajino in Slovenijo, na najrazličnejših ravneh okrepilo, in je prav odprta meja pripomogla k temu, da smo na primer začeli govoriti o enotnem slovenskem kulturnem prostoru. Zanimalo bi me, če se je ta razvoj po vašem mnenju pozitivno odražal tudi v življenju slovenske manjšine v Italiji in če osebno čutiš uresničevanje enotnega slovenskega kulturnega prostora?

Ozračje odprtosti in razumevanja nedvomno ugodno vpliva na krepitev enotnega slovenskega kulturnega prostora, kar je zelo pomembno za rast narodne zavesti Slovencev v Italiji. Poleg najrazličnejših izmenjav na kulturnem področju, naj

omenim samo gostovanja pevskih zborov, gledaliških skupin, razstave likovnih umetnikov, pa bi bilo za našo narodnostno skupnost zelo prav, če bi jih skupnih problemov, Slovenci na obeh straneh obmejnimi občinami, zlasti s tistimi slovenskimi v Italiji, ker je to nujno že zaradi urejanja mnogih skupnih problemov, Slovenci na obeh straneh meje pa bi morali skrbeti za čimboljšo medsebojno obveščenost, kajti navsezadnje smo vsi le pripadniki enega in istega naroda. Mnenja sem, da je ozračje odprtih meja ugodno odmevalo v okviru slovenske narodnostne skupnosti tudi v tem pogledu, da je pripomoglo k porušitju nekdanjih ostrih ideoloških pregrad in je tako na kulturnem kot na političnem področju le prišlo do nekaterih skupnih pobud: naj omenim na primer skupno spomenico Slovencev italijanski vladi in obisk pri ministrskem predsedniku v Rimu, na drugi strani



pa začetke sodelovanja med različno usmerjenimi kulturno-prosvetnimi organizacijami, zato upam, da se bo v tej smeri nadaljevalo, seveda s strpnostjo in razumevanjem na vseh prizadetih straneh.

Včasih se mi zdi, in to nekateri Slovenci s svojim obnašanjem tudi potrjujejo, da imajo nekakšen občutek manjvrednosti pred Italijani. Kaj ti misliš o tem?

Ko sem obiskoval osnovno šolo, bilo je to pred kakšnimi 20 leti, sem opazil, da so se mnogi Slovenci, delno pod vplivom strahu še iz časa fašizma, čutili zoperstavljeni in so zato svoje otroke rajši pošiljali v italijanske šole. Vendar je treba upoštevati, da je tudi s strani Italijanov takrat vladalo drugačno razpoloženje do nas, tako da si mnogi Slovenci na primer niso upali govoriti slovensko v javnih lokalih, zaradi težkih gospodarskih razmer si v tistih časih zelo težko dobili službo itd., kar vse je še povečevalo pomisleke pri slovenskih ljudeh. Danes se je stanje zelo spremenilo in je po mojem mnenju strah odveč, zato se mi zdi čudno, da nekateri slovenski starši še vedno vpisujejo otroke v italijansko šolo in govorijo z njimi italijansko. Osebno bi se namreč zelo težko predstavljal v položaju, da bi kot otrok slovenskih staršev ne obvladal slovenskega jezika. Navsezadnje obiskovanje slovenskih šol in znanje slovenskega jezika danes ne predstavlja več ovire, temveč v mnogih primerih celo prednost pri iskanju dela. Kar zadeva sedanji odnos italijanskega dela prebivalstva

do Slovencev v Furlaniji - Julijski krajini, pa je treba priznati, da se je ta spremenil tudi po zaslugi odprte meje in dnevnih potovanj v Slovenijo, kjer so Italijani dobili možnost spoznati drugačno in predvsem resnično sliko o Slovencih v celoti.

In še zadnje vprašanje, ki se morda zdi preveč formalistično, namreč kakšna so tvoja voščila in želje rojakom v novem letu?

Predvsem bi želel, da bi se Slovenci v Italiji začeli zavedati, da je naš nadaljnji obstoj in razvoj odvisen prvenstveno od nas samih, od naše lastne želje po življenju, poleg seveda uresničenja naših zahtev in pravic. Slovincem v matični domovini pa želim, naj bi ne pozabili na nas.

Pogovor je pripravil MARKO VUK.

ČAS GRE...

M. M.

I.

Čas gre
kot gre ona —
na trenutke se zdi podoben,
kot bi ga bil že srečal,
a se nikoli ne vrne —
kot gre ona,
ki se nikoli
ne obrne.

II.

Nekje,
sredi pogovora se ujame v uho
melodija.
— Potoneš,
kot da si zrno
v gori soli —
In zimski pogovor
steče spet dalje.

III.

Ne, nisem tisti fant,
ki ga nosiš v srcu.
Sem zvon v svoji cerkvi,
vem voda na svoji zemlji,
sem ura, ki pahne poletje v jesen.

KONCERT BOŽIČNIH PESMI NA MIRENSKEM GRADU

Na Mirenskem gradu pri Gorici bo v nedeljo, 7. januarja 1973 KONCERT BOŽIČNIH PESMI, na katerem bo nastopil Akademski pevski zbor »Sveta Cecilija« iz Ljubljane. Zbor je znan tudi po tem, ker je pred nedavnim posnel svojo prvo ploščo. Začetek ob 16. uri.

—o—

KJE LAHKO KUPITE AVTOMOBILSKE NALEPKE DEVINA

Zaradi vedno večjega povpraševanja avtomobilskih nalepk Devina, ki jih je izdal Kulturni krožek »Devin - Štivan«, sporočamo vsem, ki se zanjo zanimajo, da so v prodaji v naslednjih trgovinah:

V TRSTU: Tržaška knjigarna, ulica sv. Frančiška; Avtosport (Žarko Race), ulica XXX. oktobra (trgovina z avtomobilskimi deli).

V SESLIJANU: prodajalna časopisov Tagliaferro; bencinska črpalka ESSO (najemnik Edi Križman-Crociati).

V DEVINU: trgovina jestvin Gruden; trgovina jestvin ex - Bravin; restavracija »Dama Bianca« (pri Vilku); restavracija hotela »L'Approdo«; restavracija hotela »Ples«.

—o—

Slovenski šolniki v Trstu so priredili te dni dnevno razčlenjeno stavko.

NAŠ POGOVOR Z IRENO ŽERJAL

(Nadaljevanje z 9. strani)

pusch, Pavle Zidar, Janko Messner, Ivana Herold itd. Napisanih je mnogo odličnih del, prav nič nismo zaostali v literaturi, spomnimo se na junake Miška Kranjca ali Prežiha. In vendar, kar je uspelo Lanesu — prodreti v svet, ni uspelo še nobenemu našemu književniku. To, kar uspe vsakemu nadarjenemu športniku, ne more uspeti najgenialnejšemu pripovedniku.

Kaj bi najrajši napisala, če bi mogla ali utegnila?

Moram urediti kopo svojih zapiskov v smotno prozo, vendar me bo imela istega značaja kot »Tragedijica«, ne bo mozaik, ampak bolj linearni potek dogajanj, verjetno zajetnejši roman ali študija značajev v določenem sociološkem okolju.

Kaj bi želeli povedati našim bralcem in zlasti mladini?

Naj ljubijo življenje, naj jih omreži upanje in volja do ustvarjalnega dela.

Prvi konkretni ukrep za dvojezično poslovanje

Devinsko-nabrežinski občinski svet je v ponedeljek 18. t.m., na izredni seji sklenil korenito spremeniti ustroj vseh svojih služb in storitev. Celotno občinsko delovanje bo odslej razdeljeno na štiri oddelke. Vsakega bo vodil posebej za to poverjeni uradnik, ki bo tudi odgovoren zanj. Novost pri vseh teh spremembah je predvsem ustanovitev oddelka za stike z javnostjo in za prevode, s čimer je občinska uprava hotela v mejah obstoječe zakonodaje še najbolj urediti pereče vprašanje dvojezičnega poslovanja. V ta oddelek sodi tudi šolstvo in vse, kar je v zvezi z javno vzgojo. Po sklepu občinske uprave bo za dodelitev mesta načelnika tega oddelka razpisan javni natečaj, ki bo med drugim za udeležence zahteval akademski naslov iz prava, političnih ved ali ekonomije oziroma diplomu višje srednje šole. Udeleženci bodo nadalje morali popolnoma obvladati tudi slovenski jezik, kar se bo ugotovilo s pismenim in ustnim izpitom. Načelniku tega oddelka bo dalje zaupana naloga, da bo nadomeščal občinskega tajnika v času njegove odsotnosti. V tem oddelku bo tudi nameščen uradnik z nižjo srednjo šolo, ki bo prav tako moral popolnoma poznati slovenski jezik, kar bo pokazal s pismenim in ustnim izpitom.

S tem ukrepom je devinsko-nabrežinska občina prva na Tržaškem in Goriškem zagotovila dvojezično uradovanje. Res je sicer, da je tudi tržaška občina pred nekaj leti ustanovila urad za prevajanje, vendar njegov načelnik nima tako visokega staleža in takih pristojnosti, kot jih bo imel v Nabrežini. V ostalih občinah pa doslej to vprašanje sploh še ni rešeno in je dvojezično uradovanje prepuščeno nekakšni stihiji. O tem predlogu, ki ga je obrazložil odbornik za osebje Antek Terčon, se je razvila živahna razprava, ki je tu pa tam zadobila izrazit politični prizvok, ker je komunistična opozicija skušala omalovaževati njegov pomen.

NUJNOST ZAKONA O CELOTNI ZAŠČITI

V nedeljo, 17. decembra je bil v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu deveti redni občni zbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ki so se ga udeležili predstavniki te organizacije iz celotne Furlanije - Julijske krajine, prav tako tudi gostje iz matične domovine, s Koroškega in zastopniki nekaterih italijanskih strank. V poročilih in razpravi se je predvsem izluščilo mnenje, in to je moč razbrati tudi iz uvodnega poročila predsednika SKGZ Borisa Raceta, da je slovenski manjšini v Italiji, seveda poleg nadaljnje krepitve demokratičnih sil v državi, nujno potreben zakon o celoviti zaščiti slovenske narodnostne skupnosti. Občni zbor SKGZ je izzvenel v znamenju solidarnosti s koroškimi Slovenci.

češ da bi morala občinska uprava z lastnimi predpisi uveljaviti načelo, po katerem bi morali vsi uslužbenci, ki imajo opravka z javnostjo, obvladati tudi slovenščino. Ostale politične skupine so se sicer načelno strinjale s tem načelom, vendar so poudarile, da ga za sedaj ni mogoče uveljaviti, ker ne obstajajo ustrezni zakoni. Odtod tudi potreba po splošnem zakonu o manjšinski zaščiti. Ne glede na to nudi sedanja občinska uprava — kot je naglasil župan Legiša — polno jamstvo, da vsak občan lahko danes v vseh občinskih uradih izraža svoje potrebe in zahteve v materinem jeziku. Če bi tako ne bilo — je še dodal — bi sedanja večina naredila ustrezne zaključke.

Z najnovejšimi spremembami je bilo končno urejeno pereče vprašanje negovalov v občinskih otroških vrtcih, ki bodo odslej v stalnem službenem razmerju. Končno velja naglasiti, da predvideva nov organik znatno okrepitev smetarske službe in drugih občinskih uslug. Poleg oddelka za stike z javnostjo in prevode so bili ustanovljeni še naslednji oddelki: oddelek za splošne zadeve, oddelek za finance in demografski oddelek.

—o—

KONCERT ZBORA »SREČKO KUMAR« OB DESETLETNICI USTANOVITVE

Pevski zbor »Srečko Kumar« z Repentabra praznuje 10-letnico ustanovitve. Ob tej priložnosti bo pod vodstvom svojega dirigenta Mirka Guština priredil dne 23. decembra t.l. jubilejni koncert v Križmanovi dvorani v Repnu. Začetek slavnostnega koncerta je ob 20.30 uri.

OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA KULTURNEGA KLUBA

V soboto, 16. decembra, je bil v Slovenskem kulturnem klubu redni občni zbor. Odborniki so prikazali delovanje kluba, ki je bilo v pretekli sezoni zelo živahno. Poleg sobotnih večerov ki so bili posvečeni kulturnim, družbenim in drugim vprašanjem družabnosti in filmskim prikazom, je v SKK deloval krožek za družbena vprašanja. Klub je priredil tudi nekaj izletov, sodeloval pri mladinskem socialnem dnevu in predvsem pripravil 6. tabor zamejske mladine v Trstu.

Po poročilih je povedal nekaj misli predsednik Martin Brecelj. Ocenil je dosedanje delo in pokazal smer razvoja kluba: večja družabnost, sistematičnost sobotnih večerov, povezava z goriško in koroško mladino (ter, seveda, z mladino iz republike Slovenije), sodelovanje vseh članov pri klubovem življenju, poglobljanje resnično krščanskega in narodnega duha, ki morata biti temelj delovanja organizacije.

Po razrešnici staremu odboru so bile volitve.

SVET SLOVENSKE SKUPNOSTI O OBČINSKIH VOLITVAH

V ponedeljek, 18. decembra, se je sestal svet Slovenske skupnosti in razpravljal o občinskih volitvah v Trstu. Dr. Dolhar je v svojem poročilu poudaril, da je Slovenska skupnost dobro prestala volilno preizkušnjo in je to utemeljil s podrobno analizo prejetih glasov po posebnih okrajih in v primerjavi z volilnimi rezultati v preteklih letih, prav tako tudi z uspehi oziroma neuspehi ostalih strank. Dr. Dolhar je nadalje govoril o pogajanjih za ponovno sestavo levo-sredinske občinske uprave v Trstu in je izjavil, da pristopa Slovenska skupnost k tem pogajanjem na podlagi sporazumov iz prejšnjih let, svojega volivnega programa in upoštevajoč dosedanje izkušnje v sodelovanju z levim centrom. Tajnik dr. Štoka je obrazložil med drugim zadržanje Slovenske skupnosti v deželni svet ob zakonskem osnutku, ki predvideva posebne prispevke tistim občinam, ki imajo dodatne stroške zaradi dvojezičnega poslovanja. Blagajniško poročilo v zvezi s potekom volilnega boja je podal dr. Franc Mljač.

Iz Goriške

Štmaver

NAŠE ŽIVLJENJE V PRETEKLEM LETU

To leto smo imeli pri nas precej porok. Po večini so novi zakonci ostali doma. Nekaj pa jih je šlo tudi iz vasi. Tu pa tam se tudi že kaj majhnega oglasi in zajoče v veselje in ponos domačinom.

Poročila se je tudi naša domačinka Ida Mužič, ki je šla za nevesto na Solkansko polje na znano kmetijo pri Brumatovih. Vsi znanci želijo njej in možu dosti sreče!

Tu pa bi bila na mestu majhna pripomba.

Čeravno izhaja nevesta iz delavske družine, se ni ustrašila lopate, krampa in traktorja in tudi ne živine v hlevu. To pa pravimo zato, ker se opaža, da kmetijska dekleta ne marajo več kmetijskih fantov, tudi če imajo dobro urejene kmetije in posestva. Po večini se ozirajo za kakim državnim uslužbencem. Potem pa prihajajo spet k staršem, da mama nabaše torbe z zelenjavo, krompirjem pa tudi s kako salamo.

UČITELJSKI TEČAJI

Letošnjo jesen so se začeli tudi pri nas na Goriškem učiteljski tečaji in izpiti za tiste, ki izpopolnjujejo pogoje za vpis v redno učiteljsko lestvico in službeno mesto.

K italijanskemu natečaju se je prijavilo 400 kandidatov in kandidatkinj. Službenih mest brez rednih učiteljev pa je na razpolago le trintrideset.

Dne 18. in 19. decembra so bili na vrsti tudi pismeni izpiti za slovenske kandidate pri izpiti za goriško šolsko okrožje. Priglasenih je 20 kandidatov in kandidatkinj, ki pa imajo na razpolago le sedem službenih mest.

Izpitom, ki se vršijo v Gorici, predseduje prof. M. Jevnikar; član izpitne komisije je tudi učitelj Lojk iz Gorice. Drugi člani so iz Trsta.

Izidi natečajev bodo objavljeni šele v maju.

Na dan 20. decembra je bila druga obletnica smrti naše predrage in nenadomestljive mame

MARIJE BERGINC rojene MELIHEN

Z nespremenjeno žalostjo se Je spominjajo vsi družinski člani, še prav posebno nadvse užalostena hčerka Zorica. V počastitev Njenega spomina sporoča vsem onim, ki so jo ljubili, da bo maša zadušnica v škedenjski farni cerkvi v nedeljo 24. decembra t. l. ob 10. uri.

Mašo bo daroval prečastiti gospod Jakomin.

Polnočnica strahov

(Norveška božična pravljica)

Mati Skauova je vzela ščepec tobaka, ponjuhala in začela spet pripovedovati:

»Moja mati je bila resnicoljubna ženska; povedala je zgodbo, ki se je pripetila tu v Oslu in to na neko božično noč. In vem, da je bilo res, ker iz njenih ust ni nikoli prišla neresnična beseda.«

»Povejte nam jo, gospa Skau,« sem rekel.

»Pripovedujte, pripovedujte, mati Skauova!« so prosili otroci.

Gospa se je malo odkaljšala in ponujala nov-ščepec:

»Ko je bila moja mati še dekle, je služila pri neki vdovi, ki jo je poznala in ki se je pisala — ja, kako se je že pisala? Gospa... — ne, ne morem se spomniti, pa saj je vseeno. Stanovala je gori v Möllerjevi ulici in je bila ženska nekaj čez najlepša leta. Bilo je na božični večer, kot zdaj; in vdova je sklenila, da bo šla k rani službi božji na božično jutro, ker je rada hodila v cerkev. Pripravila je kavo, da bi popila prej kaj toplega in da bi ne bila čisto na tešče. Ko se je zbudila, je sijal mesec na pod v sobi; vstala je, da bi pogledala na uro, a ura je stala in kazala komaj pol dvanajst. Ni vedela, če je še zgodaj ali pozno, in tako je šla k oknu ter pogledala proti cerkvi. Tam pa je bila svetloba iz vseh cerkvenih oken. Tako je zbudila dekle in ji naročila, naj skuha pripravljeno kavo, medtem ko se je ona oblačila. Potem je vzela molitvenik in se odpravila v cerkev. Na cesti je bilo zelo tiho in srečala ni žive duše. Ko je prišla v cerkev, se je vsedla v klopi, v kateri je navadno sedela; a ko se je ozrla okrog sebe, se ji je zazdelo, da so vsi ljudje zelo bledi in da so nekam čudni, kakor da bi sedeli tam sami mrtveci. Nobenega ni poznala, vendar je bilo mnogo takih, ki jih je bila morala že kdaj videti, a se ni mogla spomniti, kje. Ko je prišel duhovnik na prižnico, je videla, da ni eden izmed mestnih duhovnikov. Bil je visok, bled mož, a vendar se ji je zdelo, da bi morala tudi njega odnekod poznati. Lepo je pridigal in med pridigo ni bilo nič tistega smrkanja in kašljanja in hrkanja, kot navadno pri rani maši na božično jutro — bilo je tako tiho, da bi bila slišala pasti iglo na pod; celo tako tiho je bilo, da jo je postalo kar strah. Ko pa so začeli spet peti, se je ženska, ki je sedela zraven, sklonila k njej in ji zašepetala v uho: »Odpni si plašč in odidi; ker če boš ostala do konca, te bodo ubili. To je služba božja mrtvih.«

»Hu, mene je strah, mene je strah, mati Skauova,« je zastokal eden izmed malih in zlezal na stol.

»Bežite no, otroci, saj se je srečno izmuznila; le poslušajte,« je rekla mati Skauova. »A vdova se je tudi prestrašila, kajti ko je zaslišala šepet tiste ženske in po pogledala, jo je spoznala; bila je njena sosedka, ki je umrla že pred mnogimi leti, in ko se je spet ozrla naokrog po cerkvi, se je spomnila, da je res nekoč poznala duhovnika in mnogo drugih in da so vsi že pred mnogo časa umrli. Postalo ji je ledeno mraz, tako se je ustrašila. Odpela si je plašč, kot ji je ženska naročila, in odšla iz cerkve; toda opazila je, da so se vsi ozrli in da jo hočejo zgrabiti. Kar noge so se ji zašibile ter bi se bila skoro zgrudila na cerkveni tlak, vendar je zbrala moči in stekla ven. Ko je prišla na cerkvene stopnice zunaj, je začutila, da

so jo že zgrabili za plašč; zmuznila se je iz njega in jim ga prepustila ter tekla domov, kolikor je le mogla. Ko je pritekla do hišnih vrat, je udarila ura eno, in ko je stopila v stanovanje, je bila skoraj napol mrtva od strahu. Ko so ljudje zjutraj prišli k rani božični službi božji, so našli na stopnicah cerkve na tisoč krpic raztrgan vdovin plašč. Moja mati ga je videla mnogokrat prej in mislim, da je videla tudi eno od krpic; bil je kratek svetlordeč plašč s podlogo iz zajčjega krzna, kot so jih nosili še v času, ko sem bila jaz majhna. Zdaj se le po- redko še vidi kak tak plašč, a nekaj starih žensk tu v mestu in v zavodu za stare v starem mestu vendar še prihaja na sveti večer v takih plaščih v cerkev.«

—o—

Tik pred božičnimi prazniki je izšla 11. številka »Mladike« z zanimivo vsebino. Izšla je tudi tretja številka »Galeba«.

—o—

Tistim, ki se zanimajo za slovensko preteklost in staro ljudsko kulturo, je v Tržaški knjigarni na razpolago že tretji del Valvasorjeve knjige »Čast vojvodine Kranjske« v izvorni obliki.

—o—

Zadnji govor jugoslovanskega vojnega ministra generala Ljubičiča je spet povzročil polemičen odmev pri avstrijski vladi, ki je obrnila njegove besede nase.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi svojim cenjenim abonentom in zvestim obiskovalcem, prizadevnim sodelavcem, dragim prijateljem in vsem, ki jim kakorkoli dolguje zahvalo za svoje plodno delo in umetniško rast

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

F.J. - 128

S M R T V POMLADI

Nekoč, ko je bil še majhen, je nabiral v gozdu jagode. Zagledal je vejo, ki je zlomljena visela z visokega bora. Morda jo je bil zlomil veter. Bila je debela, močna veja in borove igle na njej se še niso čisto posušile. Prišlo mu je na misel, da bi se gugal na njej. Nikoli ni imel gugalnice, kakor otroci na kmetijah, kjer so jim starši napravili iz dveh vrvi gugalnico na močni veji kakke jablane na vrtu. Zagrabil je za vejo, skril noge v kolenu in se začel gugati. Vsakokrat, kadar se je na sredini najbolj približal zemlji, je stegnil boste noge in se odgnal, tako da se je gugal vedno dalje. Nenadno je zahreščalo nad njim in začutil je, da leti po zraku. Veja se je odtrgala. Priletel je s hrbtom naprej v sosedni bor in začutil hudo bolečino zadaj na glavi in po vsem telesu, toda le za hip. Ko je ležal na zemlji, je vedel, kaj se je zgodilo, vedel je, da je bil priletel v borovo drevo in se močno udaril, čutil je topo bolečino v glavi. »Mogoče sem si prebil glavo,« je pomislil, a vendar se mu je zdela bolečina, ki jo je čutil, varljivo blaga in daljna glede na to, kako je udaril z glavo v drevo, in napol v nezavesti ter s škrlatno meglo pred očmi, v kateri je poplesavalo nešteto drobcenih delčkov — ves svet se je spremenil v drobcene delčke škrlatne megle — se je čutil, da ga bolj ne boli. Močno boleti ga je začelo šele mnogo po-

zneje, ko je škrlatna megla izginila in je videl spet borove veje nad seboj, skozi nje pa sinje špranje neba in belih oblakov, ki so jih zdaj pa zdaj zagrnili.

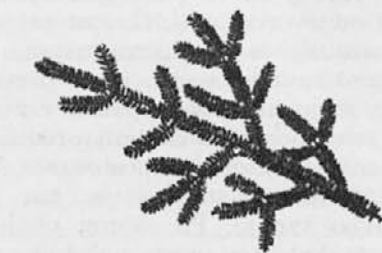
Tak občutek je imel tudi zdaj. Pismo ga je bolj omamilo kot zbolelo. Vedel je, da bi ga bilo moralo bolj zabolet, in v hipu mu je prišla na misel tista dogodivščina v gozdu, ki jo je bil že skoraj pozabil. Vse se mu je spet zazdelo tako čudno, tuje, bi se hotel prepričati, kako zgledajo stvari, kako nenavadno. Skoro začuden je gledal okrog sebe, kot to mesto zdaj, po tem njenem pismu.

Dolgo je hodil po mestu kot pijan, ne da bi kaj mislil in ne da bi kaj vedel, kod hodi. Zavedel se je šele, ko se je znašel pred klubom. Vstopil je in tedaj se je tudi spomnil, da nima več sobe. Zapisal je v dopisno knjigo, če ve kdo za kakšno sobo, in spet odšel. Bal se je, da bi ga kdo zapletel v pogovor. Toda nekateri so igrali šah, drugi brali časnike, dva sta sedela na mizi diskutirala o tem, kaj bi se zgodilo, če bi Hitler skušal vdreti v Anglijo, nekdo je mučil harmonijo. Nihče se ni zmenil zanj.

Potem ga je avtomatično zaneslo v Ljudsko kuhinjo in od tam je šel na univerzo ter se v seminarju zakopal v knjige. Ni hotel misliti. Zdaj še ne. Bal se je hipa, ko se bo zbudil iz omamljenosti zaradi udarca. (Dalje)

BRAVCEM

Zaradi praznikov bo izšla naša prihodnja številka v četrtek, 4. januarja.



SLOVENSKA SKUPNOST

želi vsem rojakom vesel Božič in srečno ter uspešno novo leto 1973

ZVEZA CPZ V TRSTU

vošči pevcem, njihovim družinam in svojim prijateljem srečen Božič ter zdravo in zadovoljno leto 1973

SLOVENSKA PROSVETA V TRSTU

vošči prosvetnim društvom in sorodnim organizacijam vesel Božič in srečno novo leto

MLADIKA

želi svojim bravcem in sodelavcem srečne božične praznike

Sonja Milič - odlična

NAMIZNI TENIS

Mednarodno srečanje Grčija - Italija

Državna namiznoteniška reprezentanca je odigrala v Grčiji izločilno tekmo proti tamkajšnji reprezentanci. Barve »azzurrov« je med dekleti branila edino Sonja Miličeva, ki je danes verjetno najboljša igralka v državi. Njena naloga je bila skoro nemogoča, saj bi se morala srečati z mnogo boljše nasprotnico. Mlada Sonja pa je presenetila vse še tako optimistične napovedi in z odločno igro odpravila Loukovo z 2:1 (19, 11, 19). Že iz izida lahko sklepamo, da je bila tekma izredno zanimiva in izenačena, na koncu pa je le prevladala mo-
dennejša igra naše predstavnice, ki ji niso niti v najbolj kritičnih trenutkih odpovedali živci in tako je lahko z malenkostno razliko strla odpor odlične Grkinje. To je brez dvoma eden največjih uspehov mlade Kraševke, ki se z naglimi koraki prebija v samo evropsko areno, kjer častno brani barve svoje države in seznanja ostale narode z našo živo prisotnostjo na tem delu zemlje. Bravo Sonja!

Ob koncu naj omenimo, da Sonjin podvig ni bil dovolj za zmago Italije nad Grčijo. Glavni vzrok za zmago domačinov pa je v tem, ker Bosi zaradi poškodbe ne more trenirati.

MOSKA A LIGA

Poraženi iz Barija domov

CUS BARI - SOKOL 5:3; GBC BARI - SOKOL 5:3

Ce nas je Miličeva s svojim izrednim nastopom presenetila, so nas predstavniki Sokola tokrat zelo razočarali. Odšli so na dolgo pot v Bari, kjer naj bi izpolnili formalnost in osvojili nadaljnje štiri točke, saj je bil nasprotnik precej slabši od Nabrežincev in je zelo gladko klonil v prvem delu prvenstva. Tokrat pa so se vsi ušteli. Košuta je povsem zatajil in Peterlini je z osvojitvijo vseh možnih točk le omilil poraz naše ekipe. Mladi Radovič je še kar zadovoljivo opravil svojo nalogo in z nekoliko več izkušenj bi lahko tudi osvojil točko proti enakovrednemu Vitaleju, vendar je moral v odločilnem nizu kloniti pri visokem rezultatu 22:24. O srečanjih torej nimamo več kaj dodati, škoda le, da so si Sokolovci s tema porazoma pripravili vsako možnost za boljšo uvrstitev na končni lestvici. V zadnjih dveh kolih se bodo namreč naši predstavniki srečali in sicer doma, z dvema najmočnejšima ekipama svoje skupine: s S. Elpidiom, italijanskim prvakom, in Modeno, ki je v prvem delu prvenstva brez težav odpravila državnega prvaka.

ODBOJKA: ŽENSKA B LIGA

Prvi uspeh Brežank

AGI - BREG 0:3 (11:15, 4:15, 7:15)

Prav na gostovanju so nam Brežanke pripravile prijetno presenečenje z osvojitvijo prvih točk v letošnjem prvenstvu. S to zmago se našim dekletom odpira, sicer še skromna, možnost obstanka v B ligi. Domačinke so se v sobotni ekipi pokazale kot zelo skromna ekipa in niti senca od tiste, ki je v lanskem sezoni nastopala med državno elito. Naše predstavnice pa so končno zaigrale mimo in zdržale do konca isto raven igre. Čeprav Pavletičeva in ostale niso pokazale nič izrednega, je vendar ta prvi uspeh zelo dobrodošel, ker je dolinskim predstavnicam vlil novega zagona za nadaljnji boj za obstanek.

Tokrat vrnitev k zmagi

BOR - VIGNONI 3:1 (17:15, 15:12, 8:15, 15:10)

V sobotnem nastopu so se »plave« spet vrnile k zmagi. Njihova žrtev je tokrat postal Vignoni, ki je sicer solidna ekipa, vendar se ne poteguje za višja mesta na lestvici. Domačinke so že takoj v začetku močno povedle in zlasti po zasluzi napada kmalu dosegle rezultat 10:1. Tedaj pa se je pri

Tržačankah nekaj zataknilo in so dovolile nasprotnicam, da so jih dohitele in celo prehitile pri stanju 13:11. Ta podvig gostin je bil res nepojmljiv, zlasti če pomislimo, da se je to zgodilo v začetku tekme, ko so bile še vse igralka sveže. Marsikdo se je že zbal, da bodo Borovke ponovile slab nastop prejšnjega kola, vendar so se Drasičeva dekleta pravočasno zdramile in po zasluzi odlične Hrovatinove ter izkušene Zavadralove osvojila niz. V drugem setu so brez večjih težav spet zmagale domačinke in že smo mislili, da bo tekma kmalu konec; takrat so se dekleta Vignonija, čeprav že v tretjem set, spet pokazale zobe in zmanjšale razliko na 2:1. V zadnjem delu igre pa je prevladala večja izkušnost naših predstavnice, ki so si tako ohranile drugo mesto na lestvici.

MOSKA C LIGA

Le na trenutke enakovredni

LIBERTAS (TS) - KRAS 3:0 (15:10, 15:8, 15:6)

V mestnem »derbiju« so morali Kraševci prepu-
stiti točki vodečemu na lestvici. V majhni telovadnici brez domačega občinstva so se »rdeči« le občasno borili enakovredno, sicer pa so prepuščali pobudo boljšemu nasprotniku. Nihče ni sicer pričakoval zmage, saj je Libertas tokrat igral doma in je znal dobro izkoristiti izkušnje, ki jih je bil nabral v B ligi. Zanimiva pa bo povratna tekma, ko bodo naši predstavniki, upamo, da že okrep-
ljeni, pred domačim občinstvom pokazali tudi najboljše ekipe, česa so sposobni.

ketna

—o—

V Slomškovem domu v Bazovici je do Sv. Štefana odprta osebna razstava mladega kriškega slikarja

ROBERTA DANEVA

Slike prikazujejo vrsto kraških motivov zlasti iz Sv. Križa in okolice. Razstava je odprta vsak dan od 15. do 20. ure.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Vojmil Rabadan

KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE

Farsa v dveh dejanjih

(Ljudski oder)

V soboto, 23. t.m. ob 20.30 v Prosvetni dvorani
»I. Gruden« v NABREŽINI

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Saša Skufca

JANKO IN METKA

otročka spevoigra v treh dejanjih

V torek, 26. t.m. ob 15.30
v sredo, 27. t.m. ob 15.30
v četrtek, 28. t.m. ob 15.30
v petek, 28. t.m. ob 15.30.

PODJETJE ČUK GORICA

Trg Cavour, 9

Tel. 35-36

Corso Verdi, 54

Tel. 21-60

Zaloga drv, premoga

in stavbnega materiala - ploščice

SAJOVIC

GORICA, trg Cavour, 6 - telefon 34.96
Stari trg

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 24. decembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Mozartova glasba. 10.15 Poslušali boste. 11.15 »Božič na divjem Zahodu«. Po povesti Karla Maya napisal Dušan Pertot. Tretji del. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Popoldanski koncert. 16.30 Sport in glasba. 17.30 »Pri-
gode ubogega kristjana«. Drama, napisal Ignazio Silone, prevedel Mirko Mahnič. Režija: Andrej Hieng. 19.20 Božične harmonije. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, božične pesmi in glasba. 23.30 Ob jasliah. 24.00-1.00 Prenos polnočnice iz župne cerkve na Opčinah.
♦ PONEDELJEK, 25. decembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Božično jutro v glasbi. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Orgelska glasba J. S. Bacha. 10.15 Harmonije z vsega sveta. 11.15 »Najlepše jasliah«. Napisala Marija Susič. 11.35 Opoldne z vami. 13.30-15.40 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 15.40 »Dekle s šestega nadstropja«, drama, napisal Aleksander Marodič. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.30 Klavirski koncert. 19.10 Alojz Rebula: »Pričakovanje«, novela. 19.20 Melodični orkestri in zbori. 20.00 Sportna tribuna. 20.30 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti — Pianistka Gita Mally. Breda Šček: Zvonovi v praznik — Koncert božičnih pesmi Zveze cerkvenih pevskih zborov v Trstu. Jože Peterlin: »Kraška legenda o Rojstvu«. 22.10 Večer z Mahalio Jackson.
♦ TOREK, 26. decembra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Jutranja glasba. 9.00 Praznična matineja. 10.00 Mario Bugamelli: Trije capricci. Ubald Vrabec: Suita za godala. Orkester GM v Trstu vodi Boris Svava. Pi-
polo: Koncert. 10.40 Zbrane popevke. 11.15 »Milenkin sveti večer«. Po povesti Gustava Šturmisa napisala Mariza Perat. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, božične pesmi in glasba. 13.30-15.15 Glasba po željah. 15.15 »Naši trije angeli«. Komedija. Režija J. Babič. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.30 Komorni koncert. 18.50 Orkester in zbor Jamesa Lasta. 19.10 Slovenski epi. 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Sport. 20.30 Lino Liviabella: Božična pesem, opera enodejanka. 21.35 Romantične
♦ SREDA, 27. decembra ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost, književnost in prireditelje. 18.30 Komorna skupina iz Bremena: Božične pesmi. 18.55 Glasbena beležnica. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (21.00) Za vašo knjižno polico. 21.45 Melodije
♦ ČETRTEK, 28. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti. Pianistka Gita Mally. Breda Šček: Zvonovi v praznik — Koncert božičnih pesmi Zveze cerkvenih pevskih zborov v Trstu. - Kraška legenda o »Rojstvu«. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. Pripravlja Danilo Lovrečič. 19.15 Umetnost. 18.30 Slovenski ljudski plesi (Mirko Ramovš). 19.10 Metod Turnšek: »Med božičem in novim letom«. 19.25 Pisani balončki. (Krasulja Simoniti). 20.00 Sport. 20.35 »Blodnje«, napisal Colin Free, prevedla Nada Konjedic. Režija: Jože Peterlin. 21.20 Ritmični orkester RAI. 21.50 Božična glasba G. Gabriellija.
♦ PETEK, 29. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Franco Mannino: Koncert za klavir in orkester. 19.10 Ivanka Hergold: »Pravijo, da so gradnje v glavnem končane«. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Gospodarstvo in delo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.30 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.
♦ SOBOTA, 30. decembra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Mezzosopranistka Nora Jankovič, pianistka Livia D'Andrea Romanelli. Skladbe Antona Lajovica, Marijana Lipovška, Antonia Vivaldija in črnske duhovne pesmi. 18.50 Pok-
ker orkestror. 19.10 Družinski obzornik (Ivan Theuerschuh). 19.25 Revija zborovskega petja. 20.00 Sport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Klik-klak«. 21.00 Nekaj jazza. 21.30 Vaše popevke.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo:

BOTTERI

CORSO ITALIA, 8
Telefon 36.009

ZNANA PRODAJALNA SRAJC
ZA MLADE VSEH LET

želi vsem vesele praznike

Hotel »CORSO«

T R S T
Ulica S. Spiridione, 2
Tel. 30-131/2 — 38-988

Najbolj centralen - filodifuzija

GRADBENI IN MIZARSKI LES
VEZANE PLOŠČE, FURNIRJI itd.

S. JAZBAR

T R S T, ulica Valdirivo 6
TEL. 61065 - 68779

Vsem poslovnim partnerjem srečno in uspešno novo leto

ZLATARNA IN SREBRARNA

G. Oppenheim

TRST - Ul. Mazzini, 38 - Tel. 29-865
želi vsem srečno novo leto

TRGOVINA NA DROBNO
IN NA DEBELO

Keržè

T R S T - Trg S. Giovanni, 1 - Tel. 35-019
Prodaja tudi na obroke

Emajlirani štedilniki in peči najmodernejših oblik za vsa goriva. Popolne opreme za kuhinje, jedilnice, restavracije iz emajla, nerjavečega (inox) jekla, itd. Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki, dekorativni predmeti umetne obrti od keramike do brušenega stekla. Lestenci ter vseh vrst električne luči klasične in moderne oblike.

IMPEXPORT

UVOZ - IZVOZ - ZASTOPSTVA

T R S T - Ulica Cicerone 8
Tel. 38-136 - 37725 — Telex 46372
Telegram: Impexport - Trieste
Skladišče: Ul. Bosco 20

Posreduje po tržaškem in goriškem sporazumu

TRANS-TRST

IMPORT - EXPORT

T R S T - Lesno pristanišče
Tel. 820.460

želi vsem mnogo uspehov v novem letu

URARNA IN ZLATARNA

MIKOLJ

TRST, Campo S. Giacomo, 3 - Tel. 795-881

Bogata izbira švicarskih ur
in lično izdelane zlatnine



T R S T - Ulica Carducci 15
Telefon 29.656

Bogata izbira naočnikov, daljnogledov
toplomerov in fotografskega materiala

S T O P!

T R S T
V. Carducci, 39 - Tel. 794.160

NACMIAS

T R S T
Via S. Lazzaro, 17 - Tel. 35489

Giacomo Vatovec Succ.

TRST - Ulica Torrebianca, 19
Tel. 69.077 — 37.561
IMPORT-EXPORT

vošči vesele praznike vsem znancem
in prijateljem

Potovalni in turistični urad

» A U R O R A «

TRST - Ulica Cicerone, 4 Telefon 29-243

ZLATARNA

SPLENDENTE (Škerlj)

TRST - Ul. Filzi, 5 Tel. 68-374
vošči cenjenim odjemavcem srečno novo leto

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

Glavnica L. 600.000.000 - Vplačana glavnica in rezerve L. 343.000.000

Vloge na hranilne knjižice in tekoče račune - zbiranje prihrankov za otroke (TKB hranilčki) - neprekinjena blagajna - varnostne skrinjice - Krediti na tekočih računih - kratkoročna menična posojila - Petletna posojila na stvarna jamstva

Menjalnica - Izstavljanje bančnih dovoljenj za uvoz-izvoz

T R S T - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10

TEL. ŠT. 38-101, 38-045

GRADBENO PODJETJE

PETRA

TRST - Ul. Carducci, 8

Telefon 37.246

CHRYSLER
SIMCA
SUNBEAM

PADOVAN & DE CARLI

Prodaja — poskušnja — popravila
Drevored R. Sanzio 11/13 - Telefon 793.400
Prodaja delov: Ul. Battisti, 20 - Tel. 761.872

Vošči vsem cenjenim klientom uspehov polno novo leto 1973

TECHNA - KAFOL
IMPORT-EXPORT

TRST - Ul. Ghega 2 Tel. 35-907

ZALOGA TEPIH PAPIRJA

T. PANJEK GODINA

TRST - Ul. Mazzini, 7 Tel. 37.636

Urarna in zlatarna

GRUDEN KAREL

TRST - Ul. Battisti, 13 Tel. 796-306

FOTO STUDIO

E G O N

Trst - Ul. Oriani 2/1 - Tel. 793.295 (Barriera)

HOTEL

»Pri Pošti«

TRST - Trg Oberdan, 1
Telefoni 35.786 - 36.877 - 68.397

vošči svojim cenjenim gostom
srečno in uspeha polno novo leto

Trgovina kmetijskih strojev in orodja

MARINAC VLADISLAV

Trst, Str. Vecchia dell'Istria 64 - Tel. 810.211

Umetna gnojila - Krma za živino - Prvovrstna semena lastnega pridelka in inozemska. Trte, sadna drevesa, razne cvetlične sadike vrtnice
Vošči vesele praznike

Gostilna

Ostrouška



TRST, Ul. S. Nicolò 1 - Tel. 37-918

Zaloga drv in premoga

ANTON FLORIDAN

TRST - Ulica Ricci, 4 - Tel. 795-714

GOSTINA K O B O L (JADRAN)

TRST - Ul. dell'Industria, 16 (Sv. Jakob)

Telefon 744-505

želi vesel božič in srečno novo leto

»Intermares«

S. PERTOT
Import - Export

TRST, Ul. Cellini 2/II - Tel. 35.922
Telegr.: Intermares - Trst

želi srečno novo leto

EDILNA

Pertot Zvonimir

s.a.s. di Pertot

TRST

Barkovlje - Ul. Boveto, 24 tel. 413.000

Metalmineraria

Vošči vsem srečno
novo leto

Družba z O.Z.

IMPORT-EXPORT - PREDSTAVNIŠTVA

TRST, Ul. Trento 15 - III.

Tel. 61.227 — Teleg: METMIN

Uvaž: Marmor, kvarčni pesek in razne minerale

Izvaž: Abrazijski material, umetne smole in stroje za marmor

TRGOVINA Z JESTVINAMI

ANDREJ OBERSNEL

TRST - Ul. Maiolica, 11 tel. 793.070

MLEKARNA

MARTELANC VIDA

TRST - Ul. Miramare, 50 tel. 410.423
vošči vsem cenj. odjemavcem vesele praznike

PODJETJE

Milan Ambrožič

TRST - Ul. Moreš 7 telefon 41.42.77

tržaška knjigarna

vošči vsej slovenski javnosti
vesele praznike

Manufaktura in papirnica

MILAN SANCIN

TRST, Str. Vecchia dell'Istria - tel. 811.205
vošči cenjenim odjemavcem srečno novo leto

Obilo uspeha in sreče v novem letu 1973
želi cenjenim odjemavcem

Trgovina jestvin OREL JOŽE

TRST - Ul. Geppa 8 - telefon 31.022

Trgovina z jestvinami

MILAN BEVK

TRST - Ul. D'Annunzio, 9 Telef. 741.572

KMETIJSKA ZADRUGA

Ul. Foscolo 1 - tel. 794.386

Ul. Flavia 62 - tel. 812.397

MILJE - Trg Curjel 1 - tel. 272.494

vošči vsem uspešno novo leto

ZNANA TRGOVINA

Masè

TRST, Ul. G. Gallina, 4 Tel. 727.346
gastronomske specialitete

TRGOVINA JESTVIN

MARCEL NADLIŠEK

TRST - Ul. Pascoli, 27 - tel. 722.351

vošči vsem prijetno novo leto

tiskarna

graphart

trst - rossetti 14
tel. 772151

TRGOVINA JESTVIN

Alojz JerkičTRST, Strada vecchia dell'Istria 64
Telefon 810.210vsem svojim odjemavcem in prijateljem želi
vesel božič in uspeha polno novo leto!

Srečno novo leto

želi vsem cenjenim odjemavcem

Avgust Gregorič

TRGOVINA JESTVIN

TRST

Ul. Commerciale, 25 - Tel. 418.392

DROGERIJA

ČEKET

TRST - Ul. Foschiatti - Tel. 795.442

želi odjemavcem vesele praznike!

Cvetličarna

SAVINA

Via Istria, 10 - Tel. 755.590

vošči vsem vesele praznike

BIFE

„Pino“



TRST - Ul. Ghenga, 3

Tel. 24.780

vošči vsem srečno novo leto

RIBARNICA

PERTOT MARČELA

Trst - Barkovlje, Ul. Perarolo, 2 - tel. 410.330

želi vsem vesele praznike!

LONJER

Zaloga gradbenega materiala

in kuriva

KARLO ČOK

LONJER

Telefon 761.059

vošči vsem srečno novo leto

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN SREČNO NOVO LETOželi svojim cenjenim abonentom in
zvestim obiskovalcem, prizadevnim so-
delavcem, dragim prijateljem in vsem,
ki jim kakorkoli dolguje zahvalo za svo-
je plodno delo in umetniško rast**STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE
V TRSTU**

ZALOGA VINA, LIKERJEV - UVOZ - IZVOZ

Miran Kuret

TRST - Riva Gulli, 1/e - Telefon 60.948

želi svojim odjemalcem uspešno novo leto!

ZNANA SLOVENSKA TRGOVINA
Z MANUFAKTURO IN TKANINAMI**EUROTEX**

MARIO FERFOLJA

TRST - Ul. Mazzini, 46 - Telefon 794.550

želi svojim cenjenim odjemavcem
tu in onstran meje vesele praznike!

BUFFET

Tomažič

TRST

Ul. Cassa di Risparmio, 3

Tel. 35.301

Kranjske klobase in kraški teran
dobiš pri TOMAŽIČU vsak dan

Mlekarna

ŠIBELJA

TRST, Ul. Montecchi 10

Vošči vsem srečno novo leto

DOLINA

Gostilna

„PRI STUDENCU“

DOLINA št. 40 - Tel. 228.116

vošči cenjenim gostom in prijateljem srečno
novo leto 1972 in se priporoča za nadaljnjo
naklonjenost

Trgovina jestvin

BORIS ŽERJAL

DOLINA 172 - Telefon 228.178

vošči vsem srečno novo leto

Trgovina posode, rož in električnega
materiala

SLAVKO KRMEC

DOLINA, 71 - Tel. 228.197

želi vsem uspešno novo leto



GOSTILNA

AL PALOMBARO

lastnica Aurelia Nadlišek vd. Pecchiarich

TRST

Bazoviška, 56 - Telefon 750.913

vošči cenj. gostom srečno novo leto

Stojan Udovič - Franc

TRST - Piazza Ponterosso, 5

in piazza Vecchia, 2

Tel. 29.686

Manufakturna trgovina z blagom z veliko
izbiro moškega in ženskega blaga ter vsa-
kovrstne konfekcije

želi svoji cenj. klienteli srečno novo leto

GOSTILNA

NINI

vošči cenjenim gostom

vesel božič in srečno novo leto 1973

TRST - Ul. Valdirivo, 32 - Tel. 38.915

REPENTABOR

RESTAVRACIJA

FURLAN

REPENTABOR - Tel. 227.125

DIREKCIJA

Kampinga »EXCELSIOR«

FERNETIČI - REPENTABOR - tel. 211.906

želi cenjenim gostom iskrena voščila
za praznike

HOTEL »K R A S «

REPENTABOR, 1 - Tel. 227.113

vošči vsem cenj. gostom uspešno novo leto

TRGOVINA

GUŠTIN C.

REPENTABOR - COL 43 - Tel. 227.121

PADRIČE

**Mehanična
delavnica
s karoserijo****GRGIČ**

Padriče - Trst - Tel. 226-161

Cestna pomoč

URARNA ZLATARNA

TRGOVINA ČEVLJEV

ANTON MALALAN MARCEL

Tel. 221.465

OPČINE - Proseška ul. 18

Tel. 212.136

DRUŠTVENA PRODAJALNA

NA OPČINAH

z. z. p. p.

OPČINE, Alpiska ulica, 85
Telefon 211.054

TRGOVINA JESTVIN

Škabar Josip

OPČINE - Narodna ulica, 142 - Tel. 211.026

se v ljudno priporoča svojim odjemalcem
tu in onkraj meje

Gostilna

V E T O

Proseška ulica 35 - Tel. 211.629

Restavracija

D A N E U

Opčine - Narodna ulica 194 - Tel. 211.241

Gostilna SIMONIČ

Najemnik ERNEST BRIŠČEK

OPČINE Narodna ul., 39 - Tel. 211.053

vošči vsem vesele praznike

Trgovina jestvin

VIDAU A.

OPČINE - BANI 72 - Tel. 211.387

GOSTILNA

EMILIJA SOSIČ - VREMEC

OPČINE - Narodna ulica, 65

Vesel božič in uspeha polno novo leto 1973

Zaloga stavbnega materiala

CELESTIN DANEU - DANIELI

OPČINE - Narodna ulica, 77 - Tel. 211.034

Trgovina

ZORA ČOK

OPČINE, Narodna ul. 61 - Tel. 211.046

NABREŽINA

SAMOPOSTREŽNA TRGOVINA JESTVIN

Edvard Gruden

NABREŽINA (center)

želi vsem cenjenim odjemalcem, sodelavcem
in prijateljem srečno in uspehov polno novo leto

Frizer

STANKO DEVETAK

NABREŽINA 156

želi srečno novo leto

Trgovina elektro - gospodinjskih predmetov
in posode **ZVONKO RADOVIČ**

NABREŽINA 77 - kamnolomi

vošči vsem uspešno novo leto

Pekarna in slaščičarna

GRILANC IVO

NABREŽINA 109 - Tel. 20.231

želi vsem vesele praznike

Trgovina

FRANCESKIN F.

NABREŽINA, 105 - Tel. 20.238

Zaloga papirja **GUIDO ZIDARIČ**
NABREŽINA 97 - Tel. 20.232vošči vsem cenjenim odjemalcem mnogo
uspehov v novem letu

Trgovina železnine

ROŽICA TERČON

NABREŽINA 124 - Tel. 20.122

SESLJAN

Zaloga gradbenega materiala

Andrej Terčon

SESLJAN 27/a - Telefon 209.259

vošči vsem mnogo uspehov v novem letu

Železnina in drogerija

Dorče Terčon

SESLJAN 27/a - Tel. 209.220

vošči cenj. odjemalcem srečno novo leto

PROSEKDRUŠTVENA GOSTILNA PROSEK
(Center)

Telefon 225.137

Vsem cenjenim gostom in prijateljem srečno
in uspešno novo leto

Trgovina jestvin

K A N T E V.

PROSEK 152 - Tel. 225.223

Manufakturna trgovina

ŠTOKA RAFAEL

PROSEK 1 - Tel. 225.121

SEMENARNA

RADO ZORN

PROSEK 160

vošči cenjenim odjemalcem srečno novo leto

DEVIN

Samopostrežna trgovina jestvin

Gruden J.

DEVIN 50 - Tel. 208.139

vošči cenjenim odjemalcem uspešno
novo leto

PEKARNA

LEGIŠA

SESLJAN 41 - Tel. 209.147

KRIŽ

Trgovina jestvin

OSKAR TENCE

KRIŽ 125

vošči vsem uspešno novo leto

Zaloga drv, premoga in kerozena

SILVAN KOŠUTA

KRIŽ 40 - Tel. 220.109

vošči vsem srečno novo leto

MAVHINJE

Gostilna

DOLENC

PROSEK - DEVINŠČINA 3 - Tel. 225.214

Gostilna

URDIH

MAVHINJE - Tel. 20.94.71

želi vsem vesele praznike

BOLJUNEC

VODNI INSTALATER
CENTRALNA KURJAVA

Bogomil Zobec

BOLJUNEC 195 Tel. 228.188

vošči vsem srečno in uspehov polno novo leto

MESNICA

MARINO PREGARC

BOLJUNEC 366

vošči vsem srečno novo leto

BORŠT

GOSTILNA

PAVLETIČ
BORŠT 29 - Tel. 228.152
vošči gostom in znancem

Gostilna in mesnica **PETAROS**
BORŠT 60 - Tel. 228.151

vošči gostom in odjemalcem plodno novo leto 1973

TRŽIČ

Uvoz in izvoz

LESA ZA OBDELAVO

MAURI

TRŽIČ (Monfalcone)

Drev. S. Marco 29 - tel. 74.451
vošči vsem mnogo uspehov v novem letu 1973

VRH SV. MIHAELA

GRADBENO
PODJETJE

MARIO DEVETAK

VRH SV. MIHAELA 3

Bivališče:

POLJANE 2/A (Doberdob)

vošči vsem vesele praznike

ŠTANDREŽ

Trgovina jestvin

MARVIN

ŠTANDREŽ 219

vošči vsem uspešno novo leto

REPNIČ

GOSTILNA

BATIČ

REPNIČ 3

Telefon 229.178

želi cenj. gostom srečno novo leto

Trgovina jestvin

ŠKABAR MILIVOJ

REPNIČ 40

želi vsem uspešno novo leto

DRAGA

Restavracija

„Locanda Mario“

DRAGA 22 - Tel. 228-173

Vse kraške specialitete in divjačina

Vošči vsem cenj. gostom srečno novo leto

SOVODNJE

KMEČKO DELAVSKA POSOJILNICA

SOVODNJE

vošči vsem obilo uspehov v novem letu

GORICA

Trgovina čevljev

» ALPINA « od G. Krpan et C.

GORICA, Korzo Verdi 78 - tel. 25.17

vošči vsem srečno in uspešno novo leto

RAVNATELJSTVO SLOVENSKEGA

DIJAŠKEGA DOMA V GORICI

želi vsemu osebju, sedanjim in bivšim gojencem, obilo uspeha v novem letu 1973.

Topla voščila vsem staršem, dobrotnikom in prijateljem naše mladine.

VETRIH FLORIJA

Zaloga goriva - Gasolio - Nafta
Za centralne kurjave

GORICA - Ul. Lantieri, 3

Gorica-Mossa, Ul. Isonzo 9/B - Tel. 25-27

BAZOVICA

Manufakturna trgovina

»DA ANITA«

BAZOVICA - Ul. Gruden 68 - tel. 226.147

vošči vsem srečno novo leto

Pekarna in slaščičarna

ELVIRO JERMAN

BAZOVICA - ul. Gruden 64 - Tel. 226.147

želi cenj. odjemalcem srečno novo leto

PESEK

Trgovina jestvin

BRUNO KAPUN
PESEK 1

vošči vsem srečno novo leto

ZGONIK

Gostilna

GUŠTIN

ZGONIK 3/A - Tel. 229.123

vošči vsem odjemalcem uspešno novo leto

KUPUJTE PRI TRGOVCIH

KI OGLAŠAJO

V NOVEM LISTU

OBISKUJTE GOSTILNE

IN RESTAVRACIJE

KI OGLAŠAJO V NAŠEM LISTU

**Kmečka
banka**

r. z. z o. z.

GORICA, Ul. Morelli 14

Telefon 22-06 - 22-07

VINOAGRARIA

(inž. Josip Rustja)

Trg Vittoria - Travnik - Telefon 53-95

Pol stoletja znana trgovina z vsemi kmetijskimi potrebščinami, semeni, čebulčki in plastično opremo
vošči vsem svojim cenjenim odjemalcem
VSELE BOŽICNE
IN NOVOLETNE PRAZNIKE

TISKARNA BUDIN

GORICA - Riva Piazzutta 18 - Telefon 26.76

Moderno sodobno opremljeno podjetje sprejema vsa tiskarska dela po zmernih cenah ter jih točno izvrši

VOŠČI VSEM SVOJIM CENJ. NAROČNIKOM VESELE BOŽIČNE IN NOVOLETNE PRAZNIKE

Električne in vodovodne napeljave

STANKO KOREN

GORICA - Ul. Mattioli, 11 - Tel. 32-71

KLOBUČARNA

M. LEBAN

GORICA - Ul. Rastello, 8 - Tel. 39-07

lepa izbira moških klobukov - tudi znamke »Panizza« in »Barbisio« - ter ženskih in otroških klobukov, čepic, dežnikov itd.

Import

JOSIP KERSEVANI

di B. KERSEVANI & C. Soc. n. c.

Gorica - Korzo Italia, 90 - Tel. 26.43

Export

ZNANA URARNA IN ZLATARNA

SULIGOJ

GORICA - Ul. Carducci, 49 - Tel. 56-57
(Gosposka ulica)

Trgovina jestvin

TEODOR VELIŠČEK

GORICA, Svetogorska 123, tel. 83.285

vošči božične in novoletne praznike

AGRARIA

PRI DARKOTU

GORICA

Ul. Carducci (Gosposka) 45

Trgovina vsakovrstnih kmetijskih vrtnarskih, kletarskih in hlevskih potrebščin, semen in gnojil

vošči cenjenim odjemavcem srečen božič in veselo novo leto

SUPERMARKET OBUTVE

KOŠIČ BENEDIKT

Gorica - Raštel 5-7

Tel. 51-62

Bogata izbira čevljev in obutev vseh vrst

Katoliška knjigarna

GORICA - Travnik

Piazza Vittoria 25 - Telefon 24-07

PAPIRNICA
KNJIGARNA
DEVOCIONALJE

Bogata izbira

TOVARNA POHIŠTVA

Prinčič

Viale Venezia Giulia, 6

Krmin (Cormons) Tel. 61-32

Vsem svojim cenjenim potrošnikom, dobaviteljem, prijateljem in znancem vošči vesele božične praznike in srečno novo leto

Vsem svojim gostom, prijateljem, znancem in sodelavcem želijo:

Vesele božične praznike ter
srečno in uspešno novo leto 1973!

HOTEL BLED in HOTEL DANIELA

Roma, Rim, Via S. Croce in Gerusalemme, 40



Lastnik V. LEVSTIK



Povsod veliko svetlobe
z najnovejšimi modeli
lestencev

BRANDOLIN

TRST

Ulica S. Maurizio 2

BOGATA
IZBIRA

★

Nudimo nadalje vse, kar potrebuješ
v kopalnici,
električne grelce in grelce na metan
inštalaterske naprave

BRANDOLIN

TRST

Ulica S. Maurizio 2

in ul. S. Maurizio 12

— dvanaest —

KRISTAL
PORCELAN
VSAKOVRSNA DARILA

INDUSTRIJA KAVE

«Cremcaffe»

di PRIMO ROVIS

TRST, ul. Pigafetta št. 6/1

Tel. 820.747 - 810.351

vošči vesele praznike
svoji zvesti klienteli

13



Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

B
E
L
I
S
I
N



25. Ko so mu roko že dodobra navlažili in pomečkali, ga je oče pustil pri obeh starejših stricih. Mršav dolgin z nagubanim vratom je bil stric Owens. »No, fant, srečo si imel, da so te lopovi izpustili iz krempljev.« se je hehetal. Drugi stric Vise, močan kot medved in grd kot spak, pa je mnogo manj prijazno menil: »Ne bi rekel, da se tega prav zaveda. Nekam indijansko se vede, bi rekel. Kako dolgo je že bil pri divjakih? Praviš, da enajst let. Tja, kdor postane Indijanec, tudi ostane Indijanec.« Oče je zaslutit nemir, vrnil se je k moški družbi. »Jon že ni Indijanec,« je negotovo zinil. »Isto belo kri ima kot ti in jaz.«



Stric pa je gnal svojo naprej. »Že lahko, da je bila nekoč bela, toda poganski nauki divjakov so jo rdeče obarvali, razumeš. So mu vcepili rdeče nazore. Dobro je zlo in zlo je dobro! Krasti je čednost! Lagati je umetnost! Bele žene in otroke pobiti in jih skalpirati je mojstrovina! Kar poglejta ga: nadut je kot rojen rdečkožec. Stavim, da pripravlja kakšno svinjarijo.« prej radovedne zamaščene očke so se mu zdaj prav čudno svetlikale. »Povej po resnici fant! Ali ni tako?« Beli sin ni niti trenil. »Kaj pa je z njim? Je gluh?« se je zjezil stric. »Zakaj ne odgovori starejšemu sorodniku, kot se spodobi?«



26. Del je ponovil vprašanje po delavarsko. Stric je nevarno zvišal glas: »Kakšno zmešano blebetanje pa je to? Ali ne zna govoriti angleško?« Zivci so mu očitno popuščali. Del je uslužno prevedel, toda deček je čutil, da ne more več molčati, če je v njem vsaj še troha časti. Vzravnaval se je kot topol in s poudarkom odgovoril v delavarsčini. Del je prevajal: »Pravi, da delavarsčina ni zmešana, še manj pa da je blebetanje. Če se sestanejo Indijanci različnih plemen, se pogovorijo v delavarsčini. Pravi, da tudi belci uporabljajo delavarsčino, ko rečejo tomahavk in vigvan iz Suskvehana in še mnogo takega. Delavar-



ščina je bogat jezik, za eno reč ima po več izrazov. Po angleško se reče bog, v delavarsčini, tako ga je učil njegov oče Visoki javor, pa je za boga vsaj dvajset izrazov in vsak pomeni bog in vsak pomeni nekaj drugega v zvezi z njim.« Videti je bilo, da bo strica, zdaj, zdaj razneslo. »Kaj, tisti capin, tisti ušivi Visoki javor, ki je ukradel Jona in se izdajal za njegovega očeta — tisti hudodelec se upa primerjati z nami!« Beli sin ni počakal na prevod, počasi in razločno je oponesel stricu: »Ti reči, da moj oče hudodelec, ampak ti pobijati Konestogel!« Stric je zardel: »Torej si nas nalagal, da ne znaš angleško!«